OKRAJNA
ŠTUDIJ.
GORICA

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX. - Štev. 96 (2406) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, sreda 22. aprila 1953 | Cena 20 lir

V **SOBOTO 25. t. m.** ob 20. uri na sedežu OF v Ul. R. Manna 29

PROSLAVA OBLETNICE USTANOVITVE OF

Na sporedu bo slavnostni govor, kulturni program in družabna zabava. Vabljeni vsi člani OF.

Jutri poteče v Italiji rok za vlaganje kandidatnih list

Medtem ko so okrožne liste za poslansko zbornico v glavnem že vložene, so objavljene kandidature za senat še zelo redke - Neuspeh pogajanj med večinskimi strankami

(Od našega dopisnika)

RIM, 21. — Pojutrišnjem, 23. aprila, je zadnji rok za predložitev kandidatnih list za poslansko zbornico in kandidature za senat. Iz vseh strani Italije prihajajo vesti o vlaganju okrožnih list za poslansko zbornico, medtem ko je bilo predloženih že zelo malo kandidatur za senat.

V demokristjanski listi za okrožje Trident-Poadižje je kot nosilec liste De Gasperi. Scelba kandidira med drugim tudi v Cataniji, kjer je nosilec liste tudi Togliatti. Lauro kandidira v Neaplju za nacionalno monarhistično stranko. Sicer pa »večji kalibri« velikih strank kandidirajo v več okrožjih.

Glede kandidatur za senat je izve, da so jih doslej največ predložili kominformisti, medtem ko večinske stranke le vedno poskušajo najti pot vsaj do krajevnih sporazumov. Včeraj in danes so bili novi sestanki med predstavniki štirih večinskih strank, vendar v krogih teh strank odkrito priznavajo, da so rezultati teh sestankov in perspektive za sporazum zelo omejene, zlasti za sporazume z demokristjani, ki so, kot kaže, že zaželi predlagati svoje kandidate. Pač pa je v nekaterih volilnih okrožjih prišlo do sporazumov med ostalimi tremi manjšimi strankami povezane večinske skupine, ali pa med dvema teh strank.

V Rimu je bilo domenjeno, da bodo vse štiri večinske stranke podprle kandidaturo Meuccia Ruinija, zadnjega predsednika senata ki je na seji na kateri so izglasovali volilni zakon, storil vladi prepešnjo uslugo. Danes pa je Ruinini sporočil, da odklanja kandidaturo in da se bo umaknil v zasebno življenje. Politični tajnik demokristjanske stranke Gonella je ta sklep »iz srca obžaloval«.

Volilna kampanja, ki se je začela v nedeljo, med tednom je bolj počiva. V nedeljo pa je bilo v vsej Italiji 640 volilnih zborovanjih, od katerih so bili skoraj polovico — 315 — kominformisti, 193 demokristjani, ostalo pa druge stranke. De Gasperi je svoj nedeljski govor študentom, ki sicer uradno spadal v okvir volilne kampanje, postavil na politiko evropskega združevanja, zdi se, da bo ta tema prevladovala v demokristjanski volilni kampanji. De Gasperi jo bo verjetno še bolj razvil na svojem prvem volilnem zborovanju, ki ga bo imel po povratku iz Pariza, kjer se bo udeležil atlantske konference. Ostale teme demokristjanske volilne kampanje bo verjetno razvil Scelba, ki bo v soboto govoril na prvem demokristjanskem volilnem zborovanju v Rimu.

Manjše sredinske stranke, zlasti pa liberalci in socialdemokrati, vodijo volilno kampanjo v dveh smereh, ki si posebno nasprotujeta: na eni strani poudarjajo solidarnost med sredinskimi strankami, ki je izražena tudi v povezavi list, na drugi strani pa svojo neodvisnost in svoje pripombe k demokristjanski politiki, ki prehajajo včasih v bolj ali manj ostro kritiko. Tako je bilo na liberalnih zborovanjih že slišati o borbi proti politični nemoralnosti, ki se je razvila v letih demokristjanske vlade.

Kominformisti nadaljujejo medtem svojo demagoško akcijo za sklicanje parlamenta. Glavni tajnik CGIL Di Vittorio je obiskal danes predsednika poslanske zbornice Gronchija in mu osebno predložil zahtevo svoje organizacije. Verjetno jutri bo obiskal še predsednika senata Ruinija. O rezultatih svojega razgovora z Gronchijem Di Vittorio ni hotel ničesar povedati, češ da čaka še na razgovor s predsednikom senata. Jasno pa je, da demokristjani niso pripravljeni tega predloga sprejeti; vladni krogi trdijo, da zahteva CGIL, naj se skliče parlament na izredno zasedanje, da bi sklepal o izboljšanju plač državnih uradnikov, ni tako nujna, da bi opravičevala izredno sklicanje razpuščenega parlamenta.

A. P.

Omiljene sovjetske prvomajske parole

MOSKVA, 21. — Moskovski radio je oddajal danes zvečer običajni seznam prvomajskih parol. Letošnje parole se precej razlikujejo od lanskih in so uglašene na geslo, ki je zelo vidno poudarjeno: «Ni problema, ki ga ne bi vilo mogoče rešiti z miroljubnimi sredstvi na osnovi medsebojnega razumevanja med zainteresiranimi državami».

Poseben poudarek ima letos parola, ki jo je vseboval lanski prvomajski program in ki se nanaša na prijateljstvo med ljudstvi ZSSR, ZDA in Anglije: «Živelo prijateljstvo ljudstev Velike Britanije, ZDA in ZSSR v njihovi borbi, da se prepreči vojna in zagotovi trajen mir v svetu».

V parolah, namenjenih kolektivu v nemškemu ljudstvu, ni nobene omembe «ameriškega imperializma» ali «imperialističnega napada», kot lani. «Pozdravi nemškemu ljudstvu — pravi parola — ki se bori za skorajšnjo sklenitev mirovne pogodbe in za ustanovitev neodvisne, miroljubne in demokratične Nemčije». Lanska parola, namenjena «nemškim demokratičnim silam», je zatrjevala, da se te sile borijo proti zločinskim načrtom, da bi se Zahodna Nemčija spremenila v oporišče imperialističnega napada».

Parola, namenjena Koreji, zatrjuje: «bratski pozdravi junaškemu korejskemu ljudstvu, ki se bori za svobodo in neodvisnost svoje domovine». Besed «proti tujim napadalcem», ki so sledile v lanski paroli, letos ni več.

Nobena posebna parola ni letos posvečena «jugoslovanskim zdravim silam», ki so jih lani posebej pohvalili za njihovo «borbo za osvoboditev izpod fašističnega Titovega režima Rankovičeve klike, za neodvisnost od imperialističnega jarma».

Parola japonskemu ljudstvu pravi, da se to «pogumno bori za svoj narodni preporod in da bi Japonska postala neodvisna, demokratična in miroljubna država». Lanska parola je pozivala Japonce, naj se «borijo proti tuji okupaciji».

Nobena parola se letos ne nanaša na ministrskega predsednika Georgija Malenkova ali na druge člane njegove vlade. Parola, namenjena kitajskemu ljudstvu, je mnogo daljša kot lani, ki je samo označila kitajsko-sovjetsko prijateljstvo kot močno silo v borbi za mir. Zelo omiljene so tudi parole «borcem za mir» v vsem svetu.

Prvomajske parole so danes objavili tudi v Pekingu. Te parole pa so v glavnem enake kot lani in v njih ni podobnih sprememb kot v sovjetskih. Tako pravi n. pr. parola korejskemu ljudstvu, naj se Korejci «uprejo zločinskim imperialističnim napadalcem in njihovim zločinskim oboroževalnim načrtom». Parole zahtevajo sklenitev pogodbe med «petimi velikimi» in obsojajo «bakteriološko vojno, ki so jo sprožili ameriški imperialisti».

Sovjetske oblasti branijo svoj monopol na bencin v Avstriji

DUNAJ, 21. — Tiskovna služba avstrijske socialistične stranke, «Sozialistische Korrespondenz», poroča danes, da so iz Italije ponudili avstrijskim podjetjem nakup bencina, ki bi pri litru stal 22 grošev (4,5 lir) manj kot bencin, ki ga prodaja Avstriji sovjetsko podjetje OROP, ki nadzoruje vso proizvodnjo nafte v Avstriji. Cenprav je ponudba zaradi visokih cen bencina v Italiji sicer presenetljiva (verjetno gre za kupčije v zvezi s prevozom iranskega petroleja), so se avstrijska podjetja začela zanimati za ponudbo.

Ko so sovjetske oblasti v Avstriji zvedele za ponudbo, so poklicale pristojnega funkcionarja avstrijskega ministrstva za trgovino v urade sovjetskega poveljstva, kjer so mu izjavili, da Avstrija ne sme uvažati bencina iz Italije, kajti sicer bo sovjetska uprava zmanjšala tisti delež avstrijskega bencina, ki ga Rusi dajejo Avstriji. Poleg tega je bil funkcionar ministrstva za trgovino prisiljen povedati imena podjetij, ki so se zanimala za italijansko ponudbo. Kmalu nato so sovjetske oblasti klicale predstavnike teh podjetij in zahtevale od njih podrobne informacije.

«Sozialistische Korrespondenz» zaključuje svoje poročilo: «Kot je videti, podjetje OROP nikakor ne dopušča, da bi kdo motil njegove kupčije. Da bi si ohranili svoj monopol nad bencinom, se Rusi ne izogibajo niti izsiljevanju».

Dnevni red v Oršavi še vedno - na dnevnem redu

ORŠAVA, 21. — V nadaljevanju jugoslovansko-romunskih razgovorov za ureditev plovbe na Donavi v Djerdapski ožini je bila včeraj v Oršavi seja, na kateri so razpravljali o dnevnem redu. Niti na tej seji niso dosegli sporazuma o tem vprašanju in to predvsem zaradi tega, ker vztraja romunska delegacija pri zahtevi, naj bi o vprašanju vlačenja ladij z lokomotivami razpravljali hkrati z glavnim vprašanjem dnevnega reda. Diskusija se nadaljuje.

Volitve na Danskem

KOPENHAGEN, 21. — Danes zjutraj so se na Danskem začele volitve za narodno zbornico in senat. Dokončni rezultati bodo verjetno znani jutri zjutraj.

Za volitve v narodno zbornico je 2.590.000 volilnih upravičencev, ki so presegli 25. leto starosti, 1.850.000 volivcev, ki so presegli 35. leto starosti, pa bo hkrati volilo tudi volilne može, ki bodo izvolili člane senata. Poslanska zbornica bo imela 151 poslancev, senat pa 76 senatorjev.

Odpor v Južni Afriki proti rasni diskriminaciji

JOHANNESBURG, 21. — Predsednik afriškega kongresa Albert Luthuli je izjavil danes na tiskovni konferenci, da se bo «upor brez nasilja» pripadnikov barvastih ras, ki je bil pred tremi meseci prekinjen zaradi volilne kampanje, zdaj nadaljeval. Luthuli je tudi dejal da se je število članov njegove organizacije povečalo od prvotnih 7000 na 100.000.

RAZPRAVLJANJE V GOSPODARSKO-SOCIALNEM SVETU OZN

Pomoč nerazvitim deželam pogoj za reševanje gospodarskih vprašanj

Predstavniki malih in slabo razvitih držav poudarjajo, da je treba glede gospodarskega razvoja nerazvitih držav nujno sprejeti primerne ukrepe za pomoč

NEW YORK, 21. — Pri razpravi o mednarodnem gospodarskem položaju v gospodarsko-socialnem svetu Združenih narodov je jugoslovanski zastopnik Leo Mates poudaril, da je rešitev perečih gospodarskih vprašanj v svetu v financiranju gospodarsko nerazvitih držav. Mates je dejal, da bi industrijski razvoj nerazvitih držav dal velik polet industrijski proizvodnji v razvitih državah in privedel do učinkovitega povpraševanja po surovinah v industrijsko razvitih državah.

Mates je poudaril, da danes ne moremo govoriti o kakršni koli rešitvi gospodarskih vprašanj v svetu, ne da bi stalno imeli pred očmi vprašanje pomoči nerazvitim državam.

Sovjetski delegat Arutinjan je trdil, da se v kapitalističnih državah bojijo zmanjšanja oboroževanja, ki je po njegovem važen element njihove blaginje.

Večina govornikov je te dni poudarila dejstvo, da naraščajo po vsem svetu deflacijske težnje. Delegati so še posebej poudarili nevarnost, da bi gospodarstvo držav članic OZN zabredlo v težave, kar bi imelo hude posledice za vse svetovno gospodarstvo. Po mnenju večine članov gospodarskega in socialnega sveta je že sedaj potrebno najresneje pregledati in ugotoviti, kaj bi morale razne države ukreniti, da se obdrži sedanja stopnja proizvodnje in zaposlitve.

Iz govorov predstavnikov malih in slabo razvitih držav je bilo mogoče razbrati skupno misel, da je vprašanje gospodarskega razvoja nerazvitih držav ključ do vseh svetovnih gospodarskih vprašanj in da je prav na tem področju treba najhitreje sprejeti primerne ukrepe. Vse bolj prihaja do izraza mnenje, da je v interesu industrijsko razvitih dežel, če nudijo pomoč nerazvitim deželam.

Razgovori o Avstriji

PARIZ, 21. — V pariških pooblaščenih krogih se je izvedelo, da potekajo posvetovanja med tremi zahodnimi državami glede morebitnega novega sestanka štirih namestnikov zunanjih ministrov za sklenitev avstrijske državne pogodbe po redni diplomatski poti.

V Parizu se pripominja, da je bila zadnja zahodna pobuda glede avstrijske pogodbe 12. januarja, ko so tri zahodne države poslale Moskvi noto in predlagale nov sestanek namestnikov. Sestanek je bil 6. in 9. februarja v Londonu, a ni privedel do nobenega uspeha.

Uvod v spremembo sovjetske politike v Nemčiji?

Judin je zamenjal Semenova na položaju političnega svetovalca pri kontrolni komisiji v Nemčiji.

MOSKVA, 21. — Agencija Tass je sporočila, da je ministrski svet ZSSR razrešil Simeona Semenova dolžnosti političnega svetovalca pri sovjetski kontrolni komisiji v Nemčiji in imenoval na njegovo mesto Pavla Judina, doslej ministra za gradbeni material.

Zamenjavo Semenova z Judinom imajo v zahodnih političnih krogih za važen dogodek. Semenov je bil politični svetovalec pri sovjetski kontrolni komisiji že od leta 1947, ko je komisijo vodil še maršal Sokolovski; na tem mestu je ostal tudi, ko je Sokolovskega zamenjal general Čujkov. Z imenom in osebo Semenova je bila povezana sovjetska politika postopne zaostritve odnosov v Berlinu in med obema deloma Nemčije.

Pavel Judin, ki bo zamenjal Semenova, je član CK KP ZSSR od zadnjega kongresa. Svoj čas je bil glavni urednik glasila Kominforma in je vodil kominformovsko propagandistično akcijo proti Jugoslaviji; sicer pa je Judin, po poklicu profesor filozofije, tipičen, predstavnik kameleonskega sovjetskega birokrata. Po Stalinovi smrti je postal Judin minister.

V zahodnih političnih krogih se sprašujejo, ali ne pomeni zamenjava političnega svetovalca — ki praktično vodi politiko sovjetske visoke komisije v Nemčiji — uvod v spremembo sovjetske politike v Nemčiji.

Nadaljuje se brez incidentov zamenjava korejskih ujetnikov

Brazilija predlaga, naj bi se burmanska vlada neposredno pogajala s kuomintanško vlado o umiku nacionalističnih čet iz Burme - Ameriški delegat poudarja, da je treba najti praktično rešitev tega vprašanja

PANMUNJOM, 21. — Zamenjava bolnih in ranjenih ujetnikov se je nadaljevala danes zjutraj. Kitajci in severni Korejci so vrnili sto ujetnikov, Združeno poveljstvo pa 500 (50 severnih Korejcev in 450 Kitajcev). Do sedaj so Kitajci in severni Korejci vrnili 200 ujetnikov, in sicer 65 Američanov, 24 Britancev, 7 Turkov, 1 Kanadca, 1 Filipinca, 1 Grka, 1 južnega Afrikana in 100 južnih Korejcev. Jutri bodo vrnili samo južnokorejske ujetnike.

Medtem je Združeno poveljstvo začelo odvažati ujetnike, ki so se vrnili, z letali na Japonsko, kjer jih bodo sprejeli v bolnišnico.

Pri današnjem razpravljanju v političnem odboru OZN v zvezi z burmansko pritožbo proti kuomnitanški vladi je argentinska delegacija predložila načrt resolucije, ki priporoča začetek pogajanj med burmansko in formoško vlado. V resoluciji, ki omenja resnost vprašanja in nevarnost, ki ga to vprašanje predstavlja za mednarodni mir in varnost, se poziva Burma, naj začne pogajanja s formoško vlado in naj potem o tem poroča glavni skupščini na prihodnjem zasedanju. Pogajanja naj bi privedla do umika ali interniranja kitajskih nacionalističnih čet v Burmi.

Med drugimi je govoril tudi ameriški delegat Cabot Lodge, ki je izjavil da je želja burmanske vlade, naj bi se kuomintanške čete umaknile z njenega ozemlja, upravičena. Pripomnil je, da se je ameriška vlada trudila in se še vedno trudi bodisi s posredovanjem v Rangunu kakor v Taipehu, da bi dosegla razorožitev in umik omenjenih čet. Ta posredovanja so imela nekaj uspeha in lahko se upa, da bodo pripomogla k rešitvi. ZDA ne morejo podpreti burmanske resolucije, pridržujejo pa si pravico obrazložiti svoje stališče glede argentinske resolucije.

Ameriški zastopnik je pokazal posebno zanimanje za ponudbo Tailandije, ki je pripravljena dovoliti, da se kuomintaške čete umaknejo po njenem ozemlju. Po ameriškem mnenju naj bi glavna skupščina našla predvsem praktično rešitev tega vprašanja in ne bi smela dejanje samo obsoditi.

Francoski delegat Hoppenot je izjavil, da mora skupščina obsoditi navzočnost kitajskih nacionalističnih čet v Burmi in pozvati formoško vlado, naj zastavi ves svoj vpliv, da delovanje omenjenih čet tudi ob posredovanju nekaterih držav članic OZN preneha in da se omenjene čete umaknejo.

Kuomintanški zastopnik je potrdil da bo formoška vlada zastavila ves svoj «vpliv», da doseže umik nacionalističnih čet iz Burme. Dodal je, da formoška vlada ni nikoli poslala fondov ali letal nacionalističnim oddelkom v Burmi.

Mehiški zastopnik je predložil načrt resolucije, na podlagi katere bi morale tuje sile, ki so sedaj v Burmi, pristati na svojo razorožitev in internacijo ali pa takoj zapustiti to ozemlje.

Zunanji minister formoške vlade je danes uradno izjavil, da je ta vlada pripravljena sodelovati z vladami drugih prizadetih držav da zastavi svoj vpliv, zato da omogoči umik kuomintanških čet z burmanskega ozemlja.

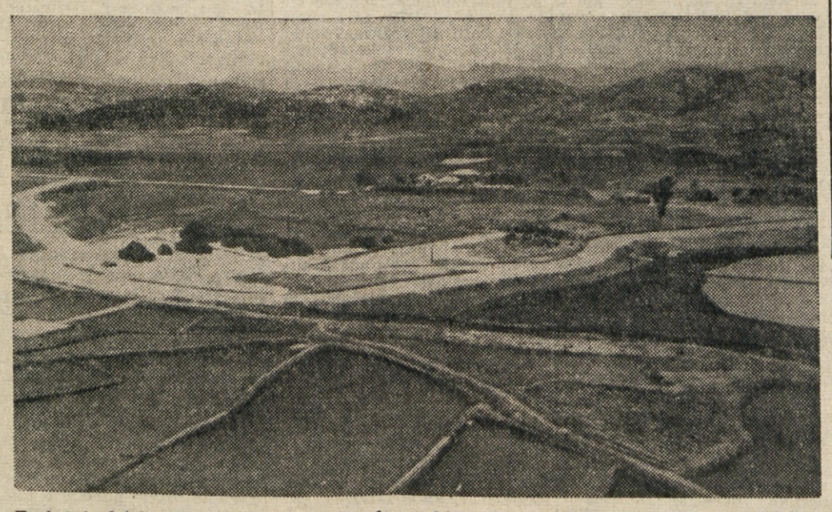

Pogled iz letala na področje v Panmunjomu, kjer zamenjujejo bolne in ranjene ujetnike. Zamenjujejo jih v skupini šotorov na levi. V ospredju se vidijo rižna polja.

EDINA POT

Prvi maj je pred vrati. Ob tem velikem delavskem prazniku je delavstvo vedno še globlje občutilo nujnost in potrebo po enotnosti, s katero si je izbojevalo vse svoje pridobitve. Tako tudi letos tržaško delavstvo stremi po enotnem nastopu 1. maja, ker se zaveda, da bi lahko z njim delodajalcem izbilo iz rok njihovo najuspešnejše orožje: sindikalno razcepljenost.

Potreba po enotnosti ni le globoko zasidrana v zavesti vseh delavcev po njihovi borbeni tradiciji in razredni vzgoji ter po borbah proti fašizmu, marveč jim jo naravnost vsiljuje sedanji težki položaj. V našem zadnjem članku smo že prikazali ofenzivo delodajalcev, to je dejansko italijanske Confindustrie proti vsem demokratičnim pridobitvam in sindikalnim svoboščinam delavcev. Prav tako pa pritiska na delavstvo tudi resni gospodarski položaj, ki mu obeta temno bodočnost. Poglejmo le v ladjedelnice in Tovarno strojev CRDA ter v Tržaški arzenal. V CRDA dokončujejo prav te dni zadnjo večjo ladjo, potem razen dveh petrolejskih ladij ni važnejših del. Ker je oprema petrolejskih ladij zelo preprosta, bodo ostali vsi delavci zunanjih podjetij, ki jih je bilo sedaj 563, brez zaposlitve. Delavci v ladjedelnici Sv. Marka sami ne delajo razen varilcev in nekaj redkih izjem sploh več nadur, s katerimi so si vsaj nekoliko opomogli spričo nizkih plač. Prav tako je malo dela v Tovarni strojev, kjer na splošno tudi ne opravljajo nadur. Še mnogo slabši je položaj v Tržaškem arzenalu, kjer so delavce najprej poslali na predčasen dopust, sedaj pa delajo v izmenah, tako da so po dva tedna zaposleni, en teden pa doma s takimi gmotnimi posledicami, ki si jih lahko vsakdo predstavlja spričo že tako nizkih mezd.

Gre torej skupno za nad 7.500 delavcev, ki so močno zaskrbljeni za svojo zaposlitev in kruh, zlasti ko ni novih naročil od nikoder. Prav ta skrb pa druži vse delavce, saj so vsi prizadeti in zahtevajo enotno in skupno obrambo pred grožnjo odpustov in vedno večjim pomanjkanjem dela. Spričo takega položaja je povsem naravno, da vsi delavci ugodno sprejemajo geslo skupnega praznovanja prvega maja in se sprašujejo, čemu se sindikalna vodstva o tem ne sporazumejo.

Kaj pa je doslej naredilo za enotnost delavstva sploh in za skupno prvomajsko zborovanje posebej vodstvo Delavske zbornice. Namesto da bi dobro prerečetalo predlog po skupnem praznovanju so razni njegovi člani pohiteli v Ameriko. In socialisti, ki imajo v Delavski zbornici mnogo besede, ki so že večkrat ugotovili, da je delavstvo sindikalno ločeno ali sploh neorganizirano ter da je zato nujna njegova združitev, kaj so storili, da bi do enotnosti prišlo? Vse kaže, da so nanjo popolnoma pozabili. Pa samo glasilo Delavske zbornice «Il Lavoro» je še pred kratkim ugotovilo šibkost sindikalnega gibanja ter da je med delavci splošna težnja po enotnosti. Le kaj še čakajo po vseh teh ugotovitvah? Čemu ne pristopijo k akciji, da bi se težnje delavstva tudi uresničile?

Podobno je tudi z Enotnimi sindikati. Že na kongresu kominformovske stranke je Tominec priznal, da je polovica delavcev izven vsakega sindikata ter je ugotovil, kar so Razredni sindikati že davno pred njim, da je položaj za delodajalce še posebno ugoden zaradi sindikalne razcepljenosti delavstva. Čemu pa vodstvo Enotnih sindikatov ni izvajalo iz svojih poraznih ugotovitev tudi nujnih zaključkov? Ali mar mislijo, da je v Trstu možno združiti vse delavce pod kominformovsko zastavo? Takšne enotnosti, seveda tržaški delavci ne marajo in zato ostane vse kominformovsko govorjenje o njej le demagogija. Zato tudi ne bi bilo nič čudnega, če bi mnogo tržaških delavcev ostalo prvega maja doma in se razočarano ne bi zmenilo za ta svoj največji praznik kljub temu, da se zaveda in globoko občuti potrebo po enotnosti. Vodstvo tega sindikata pa bi se moralo zavedati, da je treba upoštevati splošno voljo in stremljenje delavstva, ne pa zaradi strankarskih računov zoževati obseg in pomen prvomajskega praznovanja.

Tovarniški odbori, ki so najtesnejše povezani z delavstvom, saj jih sestavljajo delavci v tovarnah in podjetjih samih, že prav posebno čutijo splošno delavsko zahtevo, da se z enotnostjo premostijo dosedanja nasprotja ter da se delavsko gibanje povleče iz mrtvila. Kljub temu pa drže križem roke, ker jih pri njihovem prepričanju ovirajo ukazi od zgoraj, ki nimajo z dejanskimi interesi delavcev nič skupnega. Zakaj se končno ne neha vsa ta pasivnost in podrejenost? To je edina pot iz sedanje zagate. Problemov tržaških delavcev namreč ne morejo reševati niti delavci iz Rusije niti iz Amerike niti iz Italije niti od drugod, marveč jih morajo reševati tržaški delavci sami z lastno borbo in zmago, katere nujni pogoj je enotnost.

Prav zato pa je dolžnost vseh razredno zavednih delavcev, da z gesli o enotnosti mobilizirajo tržaški delavski razred, da bo lahko s primerno silo načel vrsto vprašanj, ki ga tarejo, branil svojo pravico do dela ter sindikalne svoboščine in demokratične pravice. To je edina pot k zmagi in uspehu. Zato naj praznujejo vsi delavci prvi maj v znamenju enotnosti, ki naj se od tega dne naprej vedno bolj krepi in razširja, da zajame vse delavce, povezane po skupnih interesih in ciljih.

Ugotovitve „Borbe" o sovjetski amnestiji

Maršal Tito o britanski mladini - Anton Tašič imenovan za namestnika ravnatelja Mednarodne banke za obnovo in razvoj

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 21. — Predsednik jugoslovanske republike maršal Tito je sprejel danes dopoldne delegacijo šolske mladine iz Kragujevca ter ji izročil lepo darilo angleških študentov in njihove pozdrave. V svojem kratkem nagovoru je maršal Tito dejal, da so se angleški študentje med njegovim bivanjem v Londonu zelo zanimali za življenje in delo jugoslovanske mladine, ki je v zadnji svetovni vojni ogromno prispevala v borbi proti fašizmu.

Danes se je v Beogradu začela konferenca mest in mestnih občin Jugoslavije, kateri prisostvujejo predstavniki Beograda, Zagreba, Ljubljane, Sarajeva, Skoplja, Titograda, Novega Sada, Prištine in številnih drugih mest. V imenu Zveznega izvršnega sveta je prisotne pozdravil njegov podpredsednik Edvard Kardelj. V svojem govoru je poudaril, da bo konferenca jugoslovanskih mest prispevala k nadaljnji graditvi socialistične družbe v Jugoslaviji, ker predstavlja demokratični forum mestnih občin. Edvard Kardelj je nadalje dejal, da je ena od osnovnih nalog stalne konference mest in mestnih občin, nuditi pomoč manjšim mestom in okrajem pri reševanju njihovih problemov.

Nocojšnja «Borba» komentira ukaz prezidija vrhovnega sovjeta ZSSR o amnestiji številnih oseb razen tistih, ki so jih obsodili na več kot pet let ječe zaradi kontrarevolucionarnega delovanja, večjih tatvin državne imovine, banditizma in premišljenih umorov. Sovjetski tisk do danes še ni objavil, kako izvajajo ta ukaz in koliko oseb bodo izpustili iz zaporov in taborišč.

«Borba» ugotavlja, da je Stalin pustil za seboj številna koncentracijska taborišča, v katerih je na milijone ljudi, med katerimi je mnoge poslala v taborišča NKVD. Zato bo zelo težko ugotoviti, na katere osebe se nanaša omenjena amnestija, ker mnoge osebe niso bile niti obsojene od sodišč.

«Milijoni ljudi po taboriščih predstavljajo nerentabilno suženjsko delovno silo — ugotavlja «Borba» — in zdi se, da je namen te amnestije spremeniti nerentabilno delovno silo v rentabilno, t. j., da bi mnoge kaznjence izpustili na svobodo, toda jih zadržal na plačanem delu. S to rešitvijo — zaključuje «Borba» — bi se izognili neugodnim posledicam, ki bi se gotovo pojavile, če bi se na tisoče sestradanih in izmučenih oseb pojavilo na ulicah Moskve in drugih mest Sovjetske zveze».

Konec aprila bo v Sarajevu kongres sindikata delavcev in nameščencev kulturnih ustanov Jugoslavije, katerega se bodo udeležili tudi sindikalni zastopniki Francije, Danske, Anglije in Zahodne Nemčije. Udeležil se ga bo tudi predsednik mednarodne federacije gledaliških igralcev Jean Darcante. Eno najvažnejših vprašanj, ki jih bodo obravnavali na kongresu, je vprašanje samoupravljanja v kulturno-umetniških ustanovah.

Jugopress javlja, da je za namestnika direktorja Mednarodne banke za obnovo in razvoj v Washingtonu imenovan Anton Tašič, načelnik zveznega gospodarskega sveta in direktor zveznega finančnega zavoda.

Dodatni kredit MSA Franciji

WASHINGTON, 21. — Uprava za vzajemno varnost (MSA) je določila za Francijo dodatni kredit 107 milijonov dolarjev za tekoče finančno leto. Ta kredit se dovoljuje v okviru programa za «pomoč pri obrambi», ki predstavlja program neposredne pomoči, ki se razlikuje od programa za prekomorske nakupe. Francija bo dovoljeni kredit uporabila za nakup surovin, orodnih strojev in drugih dobav, ki jih potrebujeta njeno gospodarstvo in obramba. Francija je v okviru istega programa že dobila 200 milijonov dolarjev.

Eno leto - dve čistki v Gruziji

(Ob aretaciji gruzinskega ministra za varnost in odstavitvi sekretarja CK KP Gruzije, predsednika vlade in predsednika vrhovnega sovjeta gruzinske republike)

Nedavno poročilo o aretaciji gruzinskega ministra za državno varnost Ruhadzeja in o zamenjavi sekretarja CK, predsednika vlade in predsednika vrhovnega sovjeta je morda še bolj značilno in še več govori o notranjem položaju v ZSSR po Stalinovi smrti kot poročilo pred dvema tednoma o odstranitvi Ignatijeva, sekretarja CK KP ZSSR in bivšega sovjetskega ministra za državno varnost.

Spremembe partijskega in državnega vodstva so bile v Gruziji v zadnjih letih zelo pogoste. Na 14. kongresu KP Gruzije, ki je bil od 27. do 30. januarja 1949, je bilo izbrano tajništvo CK v sestavu: K. N. Carkvjani, M. I. Baramija, A. E. Topuridze, R. S. Saduri in V. G. Čovrebašvili. V lanskem letu pa je bilo zamenjano skoraj vse partijsko vodstvo, tako da je bil novi sekretariat izvoljen na 15. kongresu KP Gruzije, ki je bil v drugi polovici septembra lanskega leta, skoraj povsem drugačen: prvi sekretar A. I. Mgeladze, drugi sekretar V. G. Čovrebašvili (ki je bil poprej šele peti sekretar) in tretji sekretar V. D. Budžiašvili. Mgeladze je bil poleg tega izvoljen na 19. kongresu KP ZSSR za člana CK, bil pa je tudi član delovnega sekretariata kongresa, kar vse je priča, da je pred pol leta užival veliko zaupanje Stalina in vodstva ZSSR. Zdaj je bil Mgeladze odstavljen.

Iz referata, ki ga je imel Mgeladze na zadnjem kongresu KP Gruzije, je razvidno, da je položaj v tej republiki zelo slab in da je bilo pred tem izvršeno čiščenje ne samo centralnega vodstva partije, temveč tudi večjega dela partijskih funkcionarjev v pokrajinskih, okrajnih in mestnih komitejih. Mgeladze je ostro kritiziral staro partijsko vodstvo republike pa tudi nižje partijske forume in izjavil, da so jih zamenjali po osebnem Stalinovem ukazu. Nanje je zvračal krivdo za slab položaj v industriji zlasti pa v kolhozih in jih obtožil, da so podpirali buržoazno-nacionalistično nastrojene skupine inteligentov razumnikov, pisateljev, učenjakov in drugih. Navajamo nekaj podatkov iz njegovega poročila:

«Kot rezultat ukrepov CK KP Gruzije (novega) je bilo do prvega septembra t. l. kolhozom vrnjeno: 7779 ha zemlje, 36.587 stotov žitnih proizvodov, 6929 glav goveje živine, 27.977 glav ovac in koz, 1926 svinj, 478 konj, 61.826 prašičev in 92.915.817 rubljev».

To je po njegovi izjavi samo del premoženja, ki so ga iz kolhozov razvlekli razni krajevni birokrati. Nadalje se je pritoževal, da je odstotek delovnih dni v kolhozih zelo nizek. Tako n. pr. v Guržazanskem okraju leta 1951 ni izpolnilo določenega minimuma delovnih dni 5675 ljudi ali 43,5 odst. skupnega števila za delo sposobnih kolhoznikov, od tega števila pa 11,1 odstotkov kolhoznikov, ni opravilo niti enega delovnega dne. Podoben je bil položaj tudi v ostalih okrajih. Mgeladze je nadalje navedel, da v mnogih gruzijskih okrajih več let niso delali obračuna o zasluženih delovnih dni, tako da kolhoznikom niso izplačevali polnega zaslužka. Tako n. pr., kolhoznikom zugdidskega okraja do 1. julija 1951 niso izplačali za delovne dni, opravljene v letu 1951 in v prejšnjih letih 460 q žita in 4.035.864 rubljev, v abaškem okraju 513 q žita in 1.063.854 rubljev, v telovskem okraju 1059 q žita in 1.079.371 rubljev itd.

Mgeladze je tedaj dejal, da je glavni greh prejšnjega vodstva «protipartijski in protidržavni primer šefovstva» in zagrozil vsem, ki bi poskušali odcepljenje in osamosvojitev Gruzije:

«... vsi oni, ki bi poskušali razdrobiti Gruzijo, «šefovati» nad njenimi odcepljenimi pokrajinami ali jih postavljati eno proti drugi, bodo po stalinsko uničeni».

Dopisnik moskovske «Pravde» je o kongresu poročal, da so ostro kritizirali list «Zarja Vostoka» (organ CK Gruzije) zaradi pomanjkanja kritike in samokritike na njegovih straneh, nadalje, da so na kongresu izrekli resne pripombe in ukore celi vrsti gruzinskih pisateljev in kritikov, da so «globoko kritizirali ustvarjanje književnika K. Hamsahurdija — ki se je popolnoma izgubil v preteklosti in idealizira daljno zgodovino—», da so «kritizirali Dadianijev roman «Jurij Bogoljubski», v katerem se «napačno odraža stoletno prijateljstvo ruskega in gruzinskega ljudstva», da so prav tako kritizirali književnike Kutatelija Vakelija, Satbereševilija in Šengelija. Dopisnik «Pravde» je opazil, da predsednik društva gruzinskih pisateljev Leonidze niti ni poskušal odgovarjati na kritiko Mgeladzeja. Poleg tega je «Pravda» poročala, da so na kongresu ugotovili, da je «... bil eden izmed vzrokov, ki so povzročili resna ideološka pačenja v delih nekaterih gruzinskih pisateljev to, da je bivši sekretar CK Čarkvijani obsipal ta dela s pohvalami».

Iz nedavnega poročila ugotovimo tudi, da je bil med prej aretiranimi gruzinskimi voditelji tudi Baranija, bivši drugi sekretar CK KP Gruzije, čeprav o njegovi aretaciji kot sploh o usodi bivšega sekretariata CK v sovjetskem tisku doslej ni bilo najti niti besede. Iz poročila ni razvidno, kaj je s Čarkvijanijem in drugimi.

Dejstvo, da je bil A. I. Mgeladze, prvi sekretar, zamenjan šest mesecev potem, ko je poslal član CK KP ZSSR in prvi sekretar CK KP Gruzije, pomeni, da so bila čiščenja, ki so jih v Gruziji izvedli ob koncu prejšnjega leta, brez uspeha, in da niso pripeljala do ureditve položaja, tako da je bilo potrebno zamenjati tudi zadnjo vodilno garnituro, ki je čiščenje izvedla, kot je izjavil sam Mgeladze, po Stalinovem ukazu.

Pri oceni teh dogodkov v Gruziji je treba upoštevati, da spada med razvite republike ZSSR, da je bogata na kulturnih, zgodovinskih in političnih tradicijah in da je bilo tam še pred oktobrsko revolucijo zelo močno proletarsko revolucionarno gibanje. Gruzija je znana po odporu, ki ga je dolga leta nudila stalinski politiki rusificiranja neruskih narodov ZSSR. Zanimivo je pri tem omeniti Leninovo opazko o Stalinovi vlogi leta 1922 in 1923 v dogodkih v Gruziji in drugih kavkaških republikah:

«Jaz mislim, da je nesmotrna in birokratska prenagljenost Stalina imela usodne posledice. V tem je mnogo njegovega prezira do famoznega «social-šovinizma». Prezir sploh igra v politiki zelo revno vlogo. Prav tako se bojim, da se niti Dzeržinski ni mnogo razlikoval od njega po svoji «pravoverni» mentaliteti (dobro je že znano, da poruseni tujci vedno pretiravajo s svojo «rusko mentaliteto»). Stalina in Dzeržinskega moramo imeti za politično odgovorna za to povsem nacionalistično rusko kampanjo».

Stalin se nikoli ni odrekel narodnemu zasužnjevanju neruskih narodov. Sedanje spremembe v Gruziji so lahko samo rezultat krize njegove politike in dolgoletnega množičnega odpora gruzinskega ljudstva.

Brez boja se ne da živeti,
dokler ogreva žile kri,
vihar vsi dnevi so na sveti,
vihar nemirne so oči.

FRAN LEVSTIK

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, sreda 22. aprila Soter in Gaj, Ljubomer. Sonce vzide ob 5.08 in zatone ob 18.59. Dolžina dneva 13.51. Luna vzide ob 12.22 in zatone ob 2.17. Jutri, četrtek 23. aprila Adalbert, Bobrica

IREDENTISTIČNI ŽUPAN in tržaško gospodarstvo

Med razpravljanjem o socialnem skrbstvu v tržaškem občinskem svetu je govoril tudi tržaški župan Bartoli, ki se je v svojem dolgem govoru dotaknil tudi nekaterih splošnih vprašanj tržaškega gospodarstva in dokaj ostro polemiziral s stališčem občinskega svetovalca Slovensko-italijanske ljudske fronte dr. Dekleve.

Ker smo v zadnjih dneh dobili stenografski zapisnik županovega govora, se ustavljamo na nekaterih županovih trditvah, nanašajočih se na tržaško gospodarstvo. Župan takoj v začetku ugotavlja, da je tržaško gospodarstvo po vojni dobilo hud udarec zaradi nesigurne politične situacije in zaradi slabih zvez z zaledjem, kar je točno, ni pa resnična nadaljnja ugotovitev, da je tržaško gospodarstvo lahko vzdržalo in po županu celo napredovalo zaradi italijanske pomoči.

Župan v nadaljevanju svojega govora skuša obširno dokumentirati, kako je ta «pomoč» pomagala.

Že prvo poglavje županovega govora, ki se nanaša na brezposelnost, pa nam celo če upoštevamo samo županove trditve, govori ravno nasprotno. V Trstu je kronično 18.000 brezposelnih, «kar predstavlja visoko število», število zaposlenih oseb pa znaša 90.000.

Za stanje v industriji in ladjedelnicah pa župan ni našel drugih ugotovitev kot, da se je zaletel v trditve dr. Dekleve češ da so odstotki proizvodnje v večini tržaških malih in srednjih podjetjih izredno nizki. Župan se tukaj spušča v obširno razlago pojma «odstotek izkoriščanja naprav» in pravi, da lahko industrija le v izjemnem primeru polno izkorišča naprave, saj n. pr. ladjedelnice, ki imajo 200 metrov dolge naprave za gradnjo ladij ne morejo polno izkoriščati teh naprav, če gradijo ladjo, ki je dolga samo 120 metrov.

Mi ne bi na dolgo diskutirali o pojmu «izkoriščanje naprav», ker se ti odstotki lahko nanašajo na različne stvari. Statistika lahko upošteva tehnično ali gospodarsko kapaciteto nekega podjetja in če bi se gospod župan potrudil in prečital kateri koli statistični učbenik, bi našel, da je takih meril več. Po županu je tudi nerazumljivo, kako je n. pr. tovarna mostov in dvigal v februarju 1953 izkoriščala 118 odst. svoje naprave. To je pa učencu srednje gospodarske šole popolnoma razumljivo, ker ve, da so računali zmožnost naprav na osnovi maksimalne zaposlitve delovne sile in je potemtakem, če upoštevamo nadure, mogoče prekoračiti to maksimalno zmožnost.

Namesto statističnih debat bi bilo bolje, če bi si župan ogledal zelo zgovorna poročila Tržaške industrijske in trgovske zbornice. Že pred letom dni smo v poročilu za leto 1951 lahko čitali sledeče: (Poglavje industrija str. 18) «Diskretna je bila proizvodnja v obratih, ki proizvajajo zdravila, pivo, testenine, v velikih tovarnah likerjev in papirja, v majhnih podjetjih likerja, v industriji slaščic, mila in v manjši mehanični industriji pa je položaj stalno slab; kompletna kriza je paralizirala vsako aktivnost v oljarni Gaslini, ki je bila skozi celo leto, razen v kratkih obdobjih v prvem polletju, neaktivna».

Takih citatov bi lahko iz mesečnih poročil Tržaške industrijske in trgovske zbornice nabrali za cele strani. Mnenja smo, da so ti citati in številke, ki jih v omenjenih zbornikih običajno spremljajo, mnogo bolj avtoritetni in v znatno večji meri odgovarjajo realnemu stanju tržaške industrije, kot zavita razpravljanja o statističnem pomenu «odstotek izkoriščanja kapacitet».

Če župan na hitro in na lahko preide vso obširno tržaško industrijo, pa najde izredno mnogo prostora in daje izreden poudarek novi industriji v industrijskem pristanišču v Žavljah. Županovi podatki sami pa potrjujejo, da industrijsko pristanišče v Žavljah, kljub temu da je samo ob sebi nekaj pozitivnega, saj olajšuje perečo brezposelnost, ne bo predstavljalo nikoli važnega poglavja v tržaškem gospodarstvu. Sedaj je v šestnajstih obstoječih industrijskih podjetjih zaposlenih 1.400 delavcev pri gradnjah pa 370. Skupaj je v toliko opevanih Žavljah zaposleno 1.770 oseb. Po županovih proračunih bo našlo v Žavljah zaposlitev 3.000 delavcev, ko bodo vsi industrijski objekti do konca zgrajeni. To seveda le v tem primeru, če bo družba Montecatini držala svojo obljubo in pričela graditi svoje podjetje.

O prometu župan ne izgublja mnogo besed in samo priznava, da se je promet v zadnjem tromesečju občutno zmanjšal, da pa je kljub temu še vedno višji kot je bil pred vojno. O vzrokih za padec prometa, o krivdi tistih krogov, ki gospodarijo in zavirajo tržaško pristanišče — niti besedice.

Po tolikem optimizmu bi pričakovali, da se je v zadnjih dveh letih tudi potrošnja tržaških prebivalcev znatno dvignila. To bi bilo razumljivo, saj trdi vodilni predstavnik tržaškega iredentizma, da industrija dobro dela, da je promet sicer v zadnjem tromesečju nekoliko padel, pa je kljub temu izredno visok itd. Potrošnja pa se tudi po županovem priznanju ni povečala, kljub temu da se je število prebivalstva povečalo.

Vsakemu resnemu ocenjevalcu ne more biti nikakega dvoma, da je stanje tržaškega gospodarstva dokaj slabo in lahko tudi brez posebnega truda ugotovi, kje so vzroki za to. Morda je najbolj značilen podatek o številu zaposlenih in brezposelnih mornarjev iz leta 1929 v primerjavi z letom 1948 in 1952. Že na seji občinskega sveta je dr. Dekleva omenil to številko, ker je izredno značilna za propad tržaškega pristanišča v dobi med obema vojnama in po njej. Župan skuša to številko na lahek način preiti, češ da so svetovalci opozicije iznašali različne in nasprotujoče si številke.

Zadeva je v resnici kaj enostavna. V publikaciji «Marina mercantile Italiana», katero je izdalo ministrstvo za promet 1929. leta, je na strani 243 pod Trst objavljeno število vseh vpisanih mornarjev prve in druge kategorije. Slučajno pa je ravno na tej strani tehnična pomota in je zaradi tega skupno število mornarjev, ki je v vrstici Trst nepravilno zabeleženo. Tam je številka 5.765, ki pa se nanaša v resnici na pristanišče Pulj. V Trstu pa je bilo 1929. leta vpisanih v pomorski register 16.351 mornarjev. Nekateri gospodje iz opozicije in večine se pač niso potrudili, da bi natančneje pogledali omenjeno publikacijo in so z velikim veseljem ugotovili, da je bilo takrat v Trstu navidezno celo manj mornarjev, kot jih je sedaj. Resnica pa je drugačna in zelo bridka. Resnica je do skrajnosti žalostna in pride takoj na dan, če primerjamo to številko s podatki o zaposlenih mornarjih po drugi svetovni vojni.

Po podatkih pristaniškega poveljstva je bilo 1948. leta v pristaniškem registru vpisanih 9.363 mornarjev, od katerih vkrcanih 2.054 torej na razpolago 7.282. (Mili izraz, na razpolago po županovi razlagi pomeni v resnici brezposelni).

Zadnjega decembra 1952. leta pa je bilo vpisanih 8.519 mornarjev, med letom izbrisanih 727, vkrcanih 4.116, torej brezposelnih 3.676.

V dobrih dvajsetih letih italijanskega gospodarstva nad Trstom se je potemtakem število mornarjev zmanjšalo za polovico in še od tega jih je vnovič skoraj polovico stalno brezposelnih.

Pa še o brezposelnosti mladine.

Tudi župan priznava, da je mladina izredno prizadeta, saj celo uradne številke govore o okrog 2.000 brezposelnih mladincih. Kakšno rešitev predlaga tržaški župan:

«Zakaj ne bi bili odkriti sami s seboj, zakaj ne bi potrdili, da bi lahko bilo tisoč do tisoč pet sto mladincev od 12 do 18 mesecev zaposlenih v armadi domovine, če bi Trst ne bil juridični in politični monstrum?»

Zelo enostavno in mladincem prav gotovo izredno «simpatična» rešitev. S. B.

DEČJI PROGRAM ZA 1. MAJ

Letošnje prvomajsko slavje na stadionu «Prvi maj» bo vključevalo poleg resnega kulturnega in folklornega programa tudi pester spored otroških iger, ki je že lani zabaval naše najmlajše, čeprav je bil v primeri z letošnjim dokaj skromen. Poleg drugih presenečenj, ki jih pa zaenkrat še ne bomo izdali, bo letošnji program obsegal naslednje točke:

1. **Tekmovalne igre:**
   a) tekma med dvema ognjema;
   b) vlečenje vrvi (moštva in posamezniki).
2. **Saljive igre:**
   a) tek v vrečah;
   b) tek v škornjih;
   c) tek s tremi nogami;
   č) tek s škatlami;
   d) tek s prižganimi svečami;
   e) tek z jajcem na žlici;
   f) tek z vodo na glavi.
3. **Orientacijske igre:**
   a) razbijanje lonca;
   b) hoja med steklenicami;
   c) vlečenje okrogle vrvi v četvoricah.
4. **Tekme v merjenju moči in v ravnotežju.**
5. **Zabavni sejem:**
   a) lov na račke;
   b) zbijanje lutk;
   c) zbijanje kositrnih škatel;
   č) metanje ploščic na cilj;
   d) metanje obročev na steklenice.

PRVI PODATKI O LETOŠNJEM OBČINSKEM PRORAČUNU

Z uvedbo novih davkov bodo krili primanjkljaj

Večino rednih izdatkov požira ogromen birokratski aparat, katerega vzdrževanje je izključno političnega značaja - 1,4 uslužbenca na vsakih 100 prebivalcev

Včeraj je «Giornale di Trieste» objavil izvleček letošnjega proračuna tržaške občine, ki ga pripravlja občinski odbor. Proračun bo predložen občinskemu svetu na seji 28. t. m., ko se bo začela o njem splošna razprava.

Letošnji občinski proračun je v glavnem naslednji:

Dohodki:		
redni	L.	3.014.576.500
izredni	»	12.968.000
Skupno	L.	3.027.544.500
Izdatki:		
redni	L.	4.778.456.000
izredni-obvezni	»	1.664.818.000
redni-neobvezni	»	36.223.000
izred.-neobvezni	»	19.132.000
Skupno	L.	6.498.629.000

Proračun za leto 1953 beleži skupno 3 milijarde 471 milijonov 84.500 lir primanjkljaja ter 32 milijonov 912.600 primanjkljaja pri gibanju kapitalov. Pri tem pa je treba upoštevati, da je v ta primanjkljaj vključena tudi vsota za javna dela v tržaški občini, ki znaša 1 milijardo 138 milijonov lir in ki je vključena v gospodarski načrt celotnega področja za leto 1953. Poleg tega so v omenjenih izdatkih vključeni tudi stroški za izplačilo povišanja plač občinskim uslužbencem, in povišanje pokojnin ki znašajo skupno 526 milijonov 818.000 lir. Obe vsoti sta vključeni v izdatke občine samo formalno ter sta kriti z izrednimi nakazili v okviru splošnega področnega proračuna. Rasnični primanjkljaj tržaške občine za leto 1953 ostane torej v višini 1 milijarde 822 milijonov 294.100 lir, ki ga bo morala kriti Zavezniška vojaška uprava.

Pri izdatkih je treba omeniti dejstvo, da predstavljajo največjo postavko plače občinskim uslužbencem. (Pri tem pa ni šteto osebje ACEGAT in nekaterih drugih občinskih ustanov, ki imajo neodvisno upravo in neodvisni letni proračun).

3804 občinskih uslužbencev obremenjuje danes občinske finance. Kot smo že omenili, gre predvsem za občinske uradnike, to je za neproduktivno delovno silo. Za plače birokratskega aparata, za uslužbence tehničnega oddelka ter za občinske upokojence bodo v tem letu izplačali 3 milijarde 400 milijonov lir, kar znaša več kot vsi redni dohodki letošnjega proračuna. Ni dvoma, da občinska uprava nujno potrebuje določeno število uradnikov itd. Toda tako velikega števila občinskih uslužbencev, kot ga imamo v Trstu, ni verjetno nikjer na svetu. Na 271.000 prebivalcev tržaške občine imamo kar 3804 uslužbence, kar predstavlja 1,4 uslužbenca na 100 prebivalcev.

Na to našo pripombo, da je na tržaškem županstvu preveč uradnikov, nam bo lahko kdo očital, da bi vsaki odpust z dela na kateremkoli področju samo povečal število brezposelnih. Toda to ni tako, če pomislimo, da bi ves tisti denar, ki ga v Trstu potrošijo za vzdrževanje prevelikega birokratskega aparata, lahko investirali v proizvodnjo, kar bi brez dvoma zaposlilo večje število delavcev in uradnikov, kot jih danes za isti denar zaposluje občina. Znano je, da so demokristjani v zadnjih letih natrpali vse pisarne tržaških javnih ustanov z uradniki in nameščenci, ki so prišli iz raznih krajev Italije in Istre. Sprejeli so jih v službo samo zato, da so povečali število svojih privržencev, ki naj ob volitvah predstavljajo volilno množico za «italijanski Trst». To umetno ustvarjanje birokracije gre na splošno škodo vsega prebivalstva.

Letošnji primanjkljaj bi bil še večji, če se ne bi občina odločila zavrteti davčni vijak, ki vedno bolj duši tržaško prebivalstvo. Tako računajo, da bodo v tem letu pobrali najmanj 700 milijonov lir več davkov kot preteklo leto. Samo s tako imenovanim italijanskim zakonom o «krajevnih financah», ki ga nameravajo raztegniti na Trst že v prihodnjem mesecu ali pa najkasneje v juniju, bodo pobrali 400 milijonov lir novih davkov. Ta davek, kot skoraj vsi ostali neposredni davki, obremenjujejo vse prebivalstvo, to je, predvsem delovno ljudstvo, ki predstavlja večino prebivalstva.

Raztegnitev italijanskega zakona o krajevnih financah na Trst pomeni obdavčevanje skoraj vseh predmetov široke potrošnje z novim davkom. S tem bodo nujno povzročili povišanje cen, kot se je to že zgodilo za drogerijske predmete, ki so bili že obremenjeni z nekim podobnim davkom. Kakor vidimo, hočejo občinski upravitelji kriti svoje visoke primanjkljaje, povzročene zaradi prevelikih stroškov za vzdrževanje umetno ustvarjenega birokratskega aparata, z novimi davki, ki jih bodo najbolj občutili najrevnejši sloji prebivalstva na visokih cenah predmetov široke potrošnje.

Poleg tega pripravlja občinski odbor uvedbo še novih davkov, ki jih plačujejo že v raznih občinah italijanske republike. Proučujejo namreč možnost raztegnitve italijanskega zakona o «družinskem davku», ki naj bi nadomestil sedanji davek na stanovanja (tassa locativa) in katerega bodo obračunavali na podlagi družinskih dohodkov. Ta davek naj bi bil nekak dvojček znanega davka Vanoni. Pobirali naj bi ga že z vzvratno močjo od 1. januarja 1952. leta.

Kakor vidimo, nam novi proračun obeta samo nove davke, ki bodo sedli na ramena revnih ljudi in jih še bolj potiskali v bedo. Davki, davki in še davki! Takšna je današnja socialna politika demokrščanskih upraviteljev, ki so s sleparskim volilnim zakonom zasedli stolčke občinske uprave za dolga štiri leta.

KRITIKE IN POROČILA

Lonjerci v Borštu

Marljivo prosvetno društvo Lonjer - Katinara je v soboto 18. t. m. spet gostovalo, tokrat v Borštu. Pred nabito polno dvorano je nastopil najprej pevski zbor, ki je lepo in ubrano zapel štiri pesmi pod veščim vodstvom tov. Lavrenčiča. Nato je nastopila še dramska družina s trodejanko, ki ji je občinstvo pazljivo sledilo. Mnogo odobravanja so želi tudi pevci.

Lonjerci so tako doživeli še en lep uspeh. Marsikdo je v Borštu izrazil željo, da bi prireditev ponovili. Lonjerci pa želijo, da bi jim Borštani vrnili obisk, saj imajo pevski zbor in prosvetno društvo.

Dobro bi bilo, ko bi tudi druga prosvetna društva posnemala Lonjerce, posebno zdaj, ko bodo prireditve lahko na prostem in bo vprašanje dvorane vsaj do jeseni rešeno.

VASCAN

GLASBENA MATICA V TRSTU

Sezona 1952—1953

VIII. KONCERT

V soboto 25. aprila 1953 ob 21. uri bo v AVDITORIJU

KONCERT

slovenskih narodnih in umetnih pesmi, ki jih izvaja

SLOVENSKI OKTET

iz Ljubljane

Člani: **Gašper Dermota, Janez Lipušček, Božo Grošelj, Marij Kogoj, Anton Kozlevčar, Artur Sulc, Tone Petrovčič, Roman Petrovčič.**

Umetniški vodja: **Janez Bole.**

Vabila so na razpolago od četrtka dalje v Ul. Roma 15/II. (SHPZ) dnevno od 10. do 13. in od 17. do 19. ure.

SLOVENSKI OKTET bo koncert slovenskih narodnih in umetnih pesmi ponovil

v NABREŽINI

v nedeljo 26. aprila 1953 ob 20. uri v Prosvetnem domu.

DELIBESOV BALET

COPPELIA

v režiji umetnikov Mlakarjev

si bomo ogledali ob priliki izleta v **Ljubljano 9. in 10. maja t. l.**

Odhod iz Trsta v soboto 9. maja ob 14.30.

Prijave bomo sprejemali na društvenem sedežu, Ul. Roma 15/II., od 23. do 30. t. m., dnevno od 17. do 19. ure.

PD VOJKA ŠMUC

KINO

Rossetti. 16.30: «Kri ob mesečini», Adam Williams, Meg Randall.
Excelsior. 16.30: «Postaja Termini», Jennifer Jones, Mongomery Clift, Gino Cervi.
Nazionale. 16.30: «Odpuščanje», Joan Crawford, Dennis Morgan, David Brian.
Filodrammatico. 16.00: «Svet jih obsoja», Alida Valli, A. Nazzari, S. Reggiani. Najstrožje prepovedano mladoletnim izpod 16 let.
Arcobaleno. 16.00: «Druga zastava», Cornell Wilde, Karl Malden, Steve Cohran.
Astra Rojan. 16.30: «Washingtonova vrtnica», Tyrone Power, Alice Saye, Al Yolson.
Grattacielo. 16.00: «Nezvestega», Mag Britt, Gina Lollobrigida, Anna Maria Ferrero in P. Cressoy. Mladoletnim prepovedano.
Alabarda. 16.00: «Sovražnica», Elisa Cegani, Frank Latimore, Cosetta Greco.
Ariston. 16.00: «Caprijski cesar», Totò.
Armonia. 15.15: «OK Nerona», W. Chiari, S. Pampanini, C. Campanini.
Aurora. 16.00: «Proti vsem sovražnikom», Errol Flynn, Maureen O'Hara. Barvni film.
Garibaldi. 15.00: «Temes», Ida Lupino, Louis Hayward.
Ideale. 16.00: «Muka», S. Cocchi, D. Brian.
Impero. 16.00: «Obtožilno pismo», Loretta Young.
Italia. 16.00: «Pustolovka», Greer Garson, Michael Wilding.
Viale. 16.00: «Skrivnost trinajstega gradu», Boris Karloff, Lon Chaney, R. Green in P. Corday.
Kino ob morju. 16.00: «Orientalske noči», Cornel Wilde, Evelyn Keyes. Barvni film.
Massimo. 16.00: «Totò v barvah», Totò, Isa Barzizza.
Moderno. 16.00: «Če me ljubiš, oprosti mi», Loretta Young, Jeff Chandler.
Savona. 15.00: «Tvoja sem», Anna Baxter, Dan Dailey, S. Robinsovo. Barvni film.
Secolo. 16.00: «Sedem ur nesreče», Totò.
Vittorio Veneto. 15.30: «Zahrbtno vabilo», Van Johnson, Dorothy Mc Guire, Ruth Roman.
Azzurro. 16.00: «Ne uklonim se nasilju», Mac Donald Carey, Alexis Smith. Barvni film.
Belvedere. 16.00: «Ukradena zaročenka».
Marconi. 16.00: «Jeff, upornikov sošolec», Jeff Chandler, Maureen O'Hara. Barvni film.
Novo cine. 16.00: «Banda krnega avtomobila», A. Vernon.
Odeon. 16.00: «Nevarni mladoletniki», Jackie «Butch» Jenkins, James Craig, Skippy Homeier, Dorothy Patrick.
Radio. 16.00: «Pot smrti», Farley Granger.

RADIO

SREDA, 22. aprila 1953

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

7.00 Poročila. 7.15 Slovenske narodne. 11.00 Richard Strauss: Koncert za oboo in orkester. 11.30 Solska ura: Kukavica v tujem gnezdu. 13.30 Poročila. 14.30 Kulturni razgledi. 14.40 Domači zvoki. 17.30 30' lahke glasbe. 18.15 Glasbeni portreti skozi svoj čas. 19.00 Večerne vesti. 19.20 Pevski zbori pojo. 21.00 S knjige police. 21.30 Stare popevke iz davnih ploščah. 22.00 Intimna glasba. 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

7.00 Jutranja glasba. 7.30 Lahke melodije in zanimivosti. 11.30 Operna glasba. 12.10 Za vsakega nekaj. 12.45 Poročila. 13.00 Pestra operna glasba. 13.30 Kulturni obzornik. 13.40 Koncert violinista Ljudevita Dobronje. 18.15 Lahke melodije. 17.30 Sonata v A-duru. 18.46 Elgar: Cockaigne uvertura. 19.00 Zdravniški vestnik. 19.10 Pestra glasba. 19.45 Sonata la. 20.00 Slavni pevci. 20.30 Sola in vzgoja. 20.45 Lahke melodije. 21.00 Rossini-Respighi: Fantasticni bazar. 21.15 Kulturna oddaja — O svobodi univerzitetnega pouka. 21.30 Vokalni kvartet. 21.50 Jiranekovič in Pecon. 22.00 Čajkovski: Simfonija št. 4. 22.40 Večerne melodije. 23.00 Večerni ples.

TRST I.

11.30 Deveta Beethovnova simfonija v d-molu. 12.35 Iz operetnih revij. 13.25 Glasba po šelah. 17.30 Spored BBC. 18.30 Plesna glasba. 21.05 G. Verdi «Trubadur», dirigira A. Votto, prenos iz gledališča «Scala» v Milanu.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

POROČILI SO SE: trgovec Lorenzo Lowe in prodajalka Oliva Fogato, prodajalec Gabriele Gimbri in šivilja Alda Cimatti, trgovec Roberto Beccari in gospodinja Alice Visentin, barist Angelo Verdnik in prodajalka Angela Poli, geometer Armando in gospodinja Maria Sauro, učitelj Harry Zanini in uradnica Nerina Calogera, uradnik Sergio Brosnir in uradnica Eleonora Wald, inženir Miran Pavlin in učiteljica Emiliana Jerkič, cestar Mario Zavrijačič in dnevničarka M. Zavasco, šofer Romualdo Scoccial in bolničarka Elia Mattia, težak Francesco Gullia in gospodinja Fran. Opara, uradnik Carlo Salvi in gospodinja Renata Platoff, trgovec Bruno Vidmar in gospodinja Paola Ortar, mehanik Pietro Gnisci in gospodinja Caterina Rocco, težak Umberto Rigo in gospodinja Antonia Cesari, vojak amer. vojske Gennaro Sicari in uradnica Mary Louise Pittari.

UMRLI SO: 44-letni Giovanni Zorzin, 60-letni Ernesto Locatello, 81-letna Giovanna Oblak por. Bole, 75-letni Giovanni Zugna, 2-letna Giuseppina Zamperlo, 74-letna Virginia Menapace.

ADRIA EXPRES
ADEX IZLETI
2. IN 3. MAJA 1953 DVODNEVNI IZLET V
OPATIJO na REKO in v POREČ
3. IN 4. MAJA 1953 IZLET V
AJDOVŠČINO VIPAVO
3. MAJA 1953 ENODNEVNI IZLET V
ŠKOCIJAN
Prijave izključno do četrtka 23. aprila pri «Adria - Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29245.

Žrtve v Ul. Ghega

Herojska osvobodilna in antifašistična borba je zahtevala od naprednega tržaškega ljudstva težkih krvavih žrtev. Ni še dolgo tega, kar smo se poklonili spominu obešenih borcev v Ul. M. d'Azeglio in kar smo polagali vence k spomeniku 71 ustreljenih talcev na Opčinah, že je pred nami po kronološkem redu tragičnih dogodkov Ulica Ghega s svojimi 51 nedolžnimi talci, ki so jih zverinski okupatorji v svoji podivjanosti in v brezmočnem srdu pobesili na stopnišču stavbe, kjer je dan prej bomba opustošila nacistično oficirsko menzo.

Toda drastične represalje okupatorjev niso dosegle svojega namena. Tri dni izpostavljena trupla obešencev v Ul. Ghega so bila opomin, da je z borbo treba nadaljevati ne glede na žrtve, da je treba fašistični vojni stroj streti za vsako ceno.

Zato so še padale bombe in pokale puške v samem brlogu fašističnih okupatorjev, zato se je po vsakem težkem okupatorskem zločinu še bolj razplamtela plamenica borbe za zmago in svobodo.

Jutri, na dan obletnice žrtev v Ul. Ghega, bo ob 10.30 pred hišo fašističnega zločina spominska svečanost s polaganjem vencev in cvetja. Vabimo vse napredno in antifašistično prebivalstvo, da se s svojo prisotnostjo pri svečanosti oddolži spominu 51 talcev in izpriča zvestobo idealom, za katere so morali pasti.

MLADINSKA AKTIVNOST NA PROSVETNEM PODROČJU

400 Opencev in Repencev v nedeljo na izletu v Sežani

Uspešen nastop openskih mladincev z recitacijami in glasbenimi točkami ter mladinskega zbora iz Vel. Repna

Lepo vreme zadnje nedelje je privabilo v tržaško okolico stotine in tisoče izletnikov, ki so se v večjih in manjših družbah razpršili po naših bližnjih vaseh. Mnogo jih je odšlo tudi v Italijo, dosti v jugoslovansko cono STO, pa tudi na Fernetičih so obmejni stražniki in cariniki imeli kaj dela, predvsem zaradi Opencev in Repencev, ki so priredili izlet v Sežano.

To pa ni bil navaden izlet, kot jih prirejajo tu pa tam razne organizacije, temveč izlet mladine, ki je odšla v Sežano s svojimi pevci, tamburaši, recitatorji, plesalci itd., ter se v sežanski kinodvorani pokazali občinstvu, da se kulturno-prosvetno življenje pri nas kljub velikim težkočam vedno uspešneje razvija. Mladino so seveda spremljali tudi starejši, morda ne toliko zaradi kulturne prireditve, kot zaradi obiska znancev, prijateljev in sorodnikov, ki jih imajo Openci in Repenci na pretek onstran meje. Toda dejstvo, da je prekoračilo mejo okoli 400 ljudi iz omenjenih vasi, nam samo priča, da je slovensko prebivalstvo kljub formalno začrtani meji med seboj tesno povezano ter da meja ni mogla raztrgati vezi, ki vežejo te in one domačine.

Mimogrede naj omenimo, da je bil množični izlet v Sežano zelo nevšečen domačim kominformistom, morda zaradi tega, ker se ga je udeležilo precej ljudi, ki so veljali za člane ali somišljenike kominformistične stranke. In tako so v Velikem Repnu razširili govorico, da izleta ne bo... ker so Jugoslovani mejo zaprli! Seveda se je naivna zamisel ponesrečila, kajti vaščani so kljub govoricam odšli na blok, kjer so se po kratkih obmejnih formalnostih znašli na jugoslovanskem ozemlju.

Kulturna prireditev se je z nekoliko zamude začela ob 16.30 v nabito polni kinodvorani. Takoj v začetku naj pribijemo, da je v celoti dobro uspela ter da jo je občinstvo, ki je vajeno kvalitetnih prireditev tudi toplo nagradilo. Po uvodni besedi mladinca z Opčin, je nastopila mlada pianistka Ada Škerlavaj, za njo pa Gojka Berginc in Stojan Berce v dvospevu «Njega ni». Angela Vremec je dobro podala Grudnovo «Pismo nataka rice Pepce», medtem ko je Gojka Berginc potrdila svoj prijeten glas z dvema narodnima pesmima. Sledila je še recitacija «Od železne ceste», pri kateri sta sodelovala Jadranka Ferluga in Vladko Vremec, harmonikarska točka Gvida Komarja in recitacija Stojana Berceta, ki je podal Kettejevega «Pijanca», s čemer je bil prvi del programa zaključen.

Občinstvo je nato toplo pozdravilo mladinski pevski zbor iz Velikega Repna, ki je pod vodstvom Mirka Guština zapel več pesmi. Vžgal je tudi nastop openske baletne skupine, ki je morala na splošno željo ponoviti «Španski ples» (kasneje so zaplesali tudi «Mazurko») in seveda tamburaški zbor pod vodstvom dirigenta Kodriča.

Za zaključek naj tudi mi pohvalimo uspešno prizadevanje mladine na kulturnoprosvetnem področju, in sicer z željo, da bi se taki izleti — združeni s kulturnimi nastopi, še večkrat ponovili.

Izmikanje pri predujmih tobačnim delavkam v Trstu

Kakor je znano, so pred kratkim tobačne delavke napovedale enourno stavko z zahtevo po 6000 lir predujma na mesec na račun bodočih poviškov. Sindikalne organizacije so dolgo časa čakale odgovora na to zahtevo, pred kratkim pa je Italijansko tobačno podjetje odgovorilo tovarniškemu odboru, da mora o tem predujmu odločati Zveza italijanskih proizvajalcev tobaka. Vse to je le izmikanje, saj so na primer v Italiji že nekatera podjetja pristala na predujme, kar potrjuje, da je priznanje predujmov na bodoče poviške stvar podjetij samih.

Podjetje SIDEMAR vztraja pri odpustih

Na uradu za delo so se dolgo vlekla pogajanja glede odpustov v podjetju za demoliranje ladij SIDEMAR. To podjetje je napovedalo odpustitev 31 delavcev, to je 60 odstotkov vsega svojega osebja. Sindikalne organizacije so se seveda odpustom uprle, toda podjetje ni hotelo o preklicu odpustov nič slišati. Zato je urad za delo predlagal, naj se odpusti vsaj za mesec dni odložijo, delavci pa naj bi ta čas prejemali plačo iz delavske dopolnilne blagajne. Predstavnik podjetja je obljubil, da bo na predlog urada za delo čimprej odgovoril, toda doslej odgovora še ni bilo, kar dokazuje, da se to podjetje požvižga celo na urad za delo.

Davčne prijave

ZVU je pooblastila pristojni finančni urad, da sprejema brez vsakih sankcij vse prijave dohodkov za obdavčenje v letu 1953, ki bodo oddane do najkasneje 30. aprila 1953.

Zastopnika carigrajskega pristanišča prišla v Trst

V Trst sta prispela dva zastopnika carigrajskega pristanišča. Včeraj sta bila na vljudnostnem obisku v Trgovski zbornici, kjer ju je sprejel predsednik Cosulich in drugi. Razgovarjali so se predvsem o možnosti povečanja prometa med Trstom in Turčijo.

Ameriški admiral na obisku v Trstu

V četrtek 23. aprila bo prispel na krovu svoje admiralske ladje «Roanoke» na obisk v Trst ameriški kontraadmiral Richard P. Glass USN. Kapitan ladje je H. T. Deutermann.

Admirala Glassa bo pozdravil generalmajor B. M. McFadyen, poveljujoči general ameriških čet v Trstu. V gradu Miramaru bo postavljena za admirala Glassa častna straža.

Vojna ladja «Roanoke» bo na svojem križarjenju ostala v Trstu do 27. aprila. Prispela bo iz Benetk, kjer se bo mudila 5 dni. Zadnjič je bila v Trstu v septembru 1951.

POPRAVEK

V včerajšnjih čestitkah k zlati poroki Karla in Maričke Čok sta po neljubi pomoti izostali imeni snah Zorke in Ivanke.

USODNO KRIŽIŠČE NA OPČINAH

4 ameriški vojaki pod prevrnjenim jeepom

Medtem ko sta bila dva le laže ranjena si je eden zlomil nogo drugi pa roko

Včeraj zjutraj so se ponesrečili štirje ameriški vojaki, ko se je jeep, v katerem so se vozili, prevrnil na križišču, ki ga neposredno zahodno od Opčin tvorita avtomobilska cesta in glavna cesta Trst-Opčine.

Eden izmed vojakov, ki so vsi člani gasilskega oddelka TRUST, so hoteli iti pomagat gasiti požar, ki je izbruhnil na strelišču blizu Opčin.

Takojšen nastop člana civilne policije Giovannija Sferca, je preprečil, da bi bil eden od vojakov še huje poškodovan. Ko je namreč videl, da je ta vojak obležal pod prevrnjenim vozilom, je takoj tekel do tramvaja, ki je stal ob kraju nesreče, in je s pomočjo potnikov potem dvignil vozilo, pod katerim je ležal ponesrečeni vojak.

Najdeni predmeti na tramvajih, filobusih in avtobusih ACEGAT

Potniki na tramvajih in drugih mestnih prevoznih sredstvih kaj radi pozabljajo razne predmete. Tako je tudi za pretekli marec seznam teh predmetov precej velik, kar je pač najboljša priča pozabljivosti in raztresenosti potnikov kakor tudi poštenosti najdiljev.

Tako so našli na tramvaju: osebne dokumente Fabia Permisa, Maria Jermana, Ettora Cancianija in Nevia Marinija. Dalje so našli: vžigalnik za cigarete, 2 tula z glavnikoma, 2 torbici, platneno torbo z orodjem, 2 mrežasti torbi, torbo iz naylona, čepico, 2 beli baskovski čepici, zapestnico z obeskom, tul z očali za sonce, 2 prazna tula za očala, torbo iz impregniranega platna, zadrgo za torbico, menico, usnjen pas, pas iz žameta, ogrlico z barvanimi kroglicami, kompas, otroško kapico, košarico z nogavicami, prevleko za zglavje, črn robec, prevleko za dežnik, vratno ruto, 9 parov volnenih rokavic, 4 pare rokavic iz semiša, 21 parov usnjenih rokavic, predpasnik, kažipot «CIT», 2 telefonska seznama, francosko knjigo, črko «H» iz kovine, zavoj jeklene volne, mlinček za kavo s časopisi, fotografski aparat, kladivo, 4 avtomatične svinčnike, 2 uri, par sončnih očal, par očal, 4 listnice, listnico s ključkom, 8 nalivnih peres, 11 denarnic, listnico za fotografije, zavoj nogavic, pipo, žogo, par obrabljenih čevljev, revolver (igračo), ražni venec, vrečico z gumijastimi čevlji, 2 volnena šala, vrečo, kovinasto škatlo, otroško obleko, par copat, risalno črtalo, 2 sponki.

Intervencija predsednika tržaškega velesejma v Rimu

Zaradi napovedane preložitve padovanskega velesejma, ki bi zelo neugodno vplivala na tržaški velesejem, vlada med predstavniki tržaškega velesejma in med lokalnimi in tujimi trgovskimi krogi, ki nameravajo razstavljati v Trstu, upravičeno razburjenje. Zato se je predsednik Ustanove tržaškega velesejma ing. Sospisio odpravil celo v Rim, kjer je podtajniku trgovinskega ministrstva obrazložil nastali položaj in zahteval njegovo intervencijo. Do ure ko to poročamo še ne vemo za izid Sospisiovega posredovanja.

Pes ga je ugriznil

Včeraj okrog poldne so sprejeli v glavno bolnišnico 5-letnega Valterja Bella iz Trsta Salita Madonna di Greta št. 7, kamor ga je pripeljala 33-letna Salvina Klatowsky, ki je povedala, da je malega ugriznil njen pes. Otrok se bo moral zaradi ugriza na desno lice zdraviti približno 10 dni.

Sklenitev sporazuma za trgovske uslužbence

V industriji so delavci in nameščenci že dosegli določene ugodnosti normativnega značaja. Končno so take ugodnosti dosegli tudi trgovski uslužbenci. Pred kratkim je bil namreč v Rimu sklenjen sporazum med zastopniki sindikatov in delodajalcev, ki spreminja nekatere določbe sedanje pogodbe. Tako so doslej računali periodične poviške samo na osnovni plači, sedaj pa bodo v poviške zaračunavali tudi draginjsko doklado, ki bo veljala ob času, ko bo uslužbencu dozorela pravica do periodičnega poviška. Prav tako se bo draginjska doklada štela v določanju odpravnine, razen če se službi odpovedo sami prizadeti. Sporazum tudi določa, da se ne smejo dopusti cepiti čez določeni minimum. Tukajšnje sindikalne organizacije bodo zahtevale, da se sporaz

O NEKATERIH GLAVNIH ZNAČILNOSTIH zadnjih koroških volilnih rezultatov

Kakor pri vseh prejšnjih volitvah, v prvi in drugi avstrijski republiki, so tudi pri volitvah 22. februarja 1953 dobili socialisti na Koroškem za Dunajem relativno največje število glasov. Toda sedaj so Dunaj skoraj dohiteli. Na Dunaju so sedaj socialisti dobili 50,15 odst. vseh veljavnih glasov, na Koroškem pa 48,2 odst. Leta 1949 so dobili socialisti pri deželnozborskih volitvah na Koroškem 40,75 odst., na ozemlju dvojezičnih šol pa 43,86 odst. Letos so dobili socialisti na ozemlju dvojezičnih šol — t. j. ozemlju, na katero se nanaša uredba od 3. okt. 1945 — celò absolutno večino, namreč 51,86 odst. vseh veljavnih glasov.

Veliko večino socialističnih volivcev na ozemlju dvojezičnih šol tvorijo Slovenci. Ti slovenski socialistični volivci so po svoji socialno-strukturni pripadnosti industrijski in obrtni delavci, z zelo močnim deležem kmetskih delavcev, kajžarjev, malih in delno tudi srednjih kmetov. Za to visoko število socialističnih glasov posebno na ozemlju dvojezičnih šol, na podeželju, ni mogoča nobena druga razlaga kot ta da privlačnost socialistične stranke na tem ozemlju ni samo v njenem socialnem, razrednem programu, temveč tudi v njenem nacionalnem programu «enakopravnosti» in «pomirjenja». To velja že od nekdaj, čeprav bi bilo napačno misliti, da v posebnih nacionalnih razmerah Koroške nacionalni program socialistov ni brez neke privlačnosti tudi za nemškoavstrijskega volivca tako na ozemlju dvojezičnih šol, kakor v nemškem delu Koroške. Koliko se dejanja krijejo s programom, je seveda posebno vprašanje. Absolutna večina socialistov na dvojezičnem ozemlju prav pri volitvah 22. februarja 1953 pa je nadalje umljiva le, ker DFDL sedaj ni postavila svoje liste in je pozvala koroške Slovence, naj volijo socialiste.

V tej volilni borbi je nacionalni moment že celo dobil močan poudarek, zlasti z gonjo Zveze neodvisnih proti uredbi o dvojezičnih šolah z dne 3. oktobra 1945. Če prištejemo h glasovom, ki jih je dobila na ozemlju dvojezičnih šol socialistična stranka, še glasove, ki jih je dobila na tem ozemlju KDS, namreč 3720, kar da skupno s socialističnimi 58,38 odst. vseh veljavnih glasov, se lahko reče, da imajo te volitve (kolikor gre za uredbo o dvojezičnih šolah) prav plebiscitni značaj, s pridržkom, da bodo tudi socialisti tako tolmačili to absolutno večino.

OeVP. Avstrijska ljudska stranka je pri teh volitvah na Koroškem močno nazadovala. Najhuje je nazadovala na Dunaju, in sicer v korist VdU. Za Dunajem je njeno nazadovanje najhujše na Koroškem. V razmerju do drugih strank je OeVP nazadovala od 31,5 odst. glasov leta 1949, na 28,5 odst. leta 1953, torej za 3 odst., na ozemlju Slovenske Koroške (t. j. ozemlju dvojezičnih šol) pa od 29,46 odst. na 25,67 odst., t. j. za okrog 4 odst. Posebno značilen je poraz Steinacherja. Za Nationalrat je kandidiral na četrtem mestu, pa ni bil izvoljen, kljub temu, da je pri volitvah dne 9. oktobra 1949 odpadlo četrto mesto na listi OeVP še na koroškega kandidata in kljub temu, da je bilo za volitve 22. februarja 1953 zvišano število mandatov za koroško volilno okrožje od 10 na 11. Časniki VdU, ki Steinacherju zamerijo, ker se je pridružil OeVP in ne njim, pripominjajo, da so se volivci OeVP po neki notranje organizirani propagandi celo poslužili pravice, ki jo daje avstrijskemu volivcu volilni zakon ter so Steinacherja črtali ali pa mu dali slabši vrstni red, kakor ga je imel po predlagani kandidatni listi. OeVP s Steinacherjem je doživela na Koroškem hud poraz, še nekoliko težji na ozemlju dvojezičnih šol, kakor na ostalem ozemlju.

Na slovenskem ozemlju je OeVP napredovala za nekaj glasov le v redkih občinah, zelo močno pa le v občini Blato.

VdU-Zveza neodvisnih. Tudi ti so na Koroškem močno nazadovali. Pri volitvah 9. okt. 1949 so dobili še 20,55 odst. od vseh veljavnih glasov, leta 1953 pa samo še 16,9 odst. Značilno pa je, da na ozemlju dvojezičnih šol Zveza neodvisnih (VdU) ni nazadovala. Leta 1949 je dobila na tem ozemlju 11,89 odst. glasov, leta 1953 pa 11,66 odst. ter se torej lahko reče, da je svoje pozicije obdržala. Čeprav je ta procent še vedno pod koroškim povprečjem, je to dejstvo vredno naše pozornosti.

KDS-Krščanska demokratska stranka (Tischler) je pri deželno-zborskih volitvah dobila na Koroškem 3892, na ozemlju dvojezičnih šol pa 3720 glasov. Pri volitvah leta 1949 je dobila Tischlerjeva KDS na vsem Koroškem 4644, na ozemlju dvojezičnih šol pa 4479 glasov ter je torej pri letošnjih volitvah nazadovala za 752 ozir. 759 glasov. Relativno je dobila KDS na ozemlju dvojezičnih šol 6,51 odst. vseh veljavnih glasovi. Kot neutemeljen se je izkazal račun te stranke, da bo z večjim poudarkom krščanskega svetovnega nazora, kot to zaradi precejšnje pomešanosti z liberalci lahko stori koroška OeVP, dobila več glasov, kakor s samim nacionalnim programom. Zanimivo je tudi, da je pri volitvah 22. februarja 1953 dobila ta stranka za deželni zbor (Landtag) 224 glasov več kakor za državni zbor (Nationalrat). Iz tega je mogoče sklepti, da je par stotin najbolj zagrizenih reakcionarjev, da v državnem merilu ne oslabe OeVP, oddalo glasove raje njej kakor KDS.

Avstrijski komunisti-kominformovci so l. 1949 dobili na celem Koroškem 4 odst., na ozemlju dvojezičnih šol pa 3,32 odst. vseh veljavnih glasov. Letos so kot «Volksopposition» (VO) dobili na celem Koroškem 4,1 odst. (avstrijsko povprečje znaša 5,5 odst.), na ozemlju dvojezičnih šol pa 3,45 odst. vseh veljavno oddanih glasov. Stevilo njihovih volivcev je torej na ozemlju dvojezičnih šol pod koroškim povprečjem.

Abstinenca. Važna značilnost zadnjih koroških državnozborskih in deželnozborskih volitev pa je tudi v razmeroma veliki abstinenci. Od vseh avstrijskih dežel je bila na Koroškem največja abstinenca, namreč 9,17 odst. Le na Predarlskem in Zg. Avstrijskem je znašala še 7 odst., drugje pa še manj. V primeri z l. 1949 je zrastla abstinenca na celem Koroškem za 2 odst., na ozemlju dvojezičnih šol pa celo za 4 odst., od 7,3 odst. na 11,3 odst. Posebno močna je bila abstinenca prav v nekaterih izrazito slovenskih občinah: v Radišah in Selah po 22 odst., v Djekšah in Globasnici po 20 odst., v Sl. Plajberku 19 odst., v Libučah 18 odst., v Libeličah in Hodišah po 17 odst, v Bilčovsu, Zg. Vesci in Loga vesi po 16 odst., v Galiciji, Lipi, Šmarjeti, v Rožu in Bistrici pri Pliberku po 15 odst, v Skofičah, Kotmara vesi, Beli in Blatu po 13 odst. (Pod 0,5 odst. zaokroženo navzdol, nad 0,5 odst. zaokroženo navzgor). To si je mogoče razložiti le na ta način, da se del slovenskih volivcev zaradi ostre medsebojne volilne borbe obeh slovenskih strank ni mogel orientirati, ali pa je hotel izraziti s tem svoje nezadovoljstvo.

To so nekatere glavne značilnosti koroških volilnih rezultatov.

(Iz «Naših razgledov»)

L. U.

Prizor iz drugega dejanja premiere SNG «Mrtvi ne plačujejo davkov».

TRETJA PREMIERA SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA V KOPRU

V «Krogu s kredo» in izven njega...

Informativna beležka: v četrtek, dne 16. t. m. je ansambel koprskega Slovenskega gledališča predstavil Klabund-Župančičevo kitajsko igro v petih slikah «Krog s kredo». To je tretja premiera v tekoči sezoni, ki hkrati označuje več ali manj tehten prelom iz latentne notranje krize v zgledno teatrsko dejavnost Prav je, če ob začetku zabeležimo opazko, da je s predstavo debutiral mladi, nadarjeni absolvent Akademije za igralsko umetnost v Ljubljani — *Janez Varšek*, kar je uprava gledališča pred premiero verjetno spregledala.

Alfred Henschke — Klabund in njegova kitajska snovnost? Melodija iz skrajnega vzhoda, presajena v ekspresionistični akord zapadno - evropske kulture. Kdo danes more še zanikati umetnost fin de siècle a ob koncu stoletja, liriko, umetno obrt in prvi, skoraj pomladni ekspresionizem. Socialni nemir ob koncu stoletja je pripravljal prvo vojno in rusko revolucijo, medvojno obdobje pa je dobilo svojo ekstremno stilno oznako, če so umetnost krstili za poezijo razkroja in utrujenosti. Kriza v erotiki in zakonu je zaplodila Ibsena, Strindberga ali Wedekinda, Vandervelde je poplavil tržišča s svojo iz daljnega Vzhoda prinešeno tehniko erotičnih odnosov. Filozofija moralne etike se je razbohotila v vse smeri. Umetniki so se skrivali pred stvarnostjo, iskali zavetja v abstraktnosti in se krčevito oprijemali simbolike. Le-ta pa se ni organsko podajala iz doživetja, marveč je bila — vsaj v mnogih primerih! — izhod iz zadrege.

In potem? Ista pot, kakor v glasbi — mamljiv pohlep po starih kulturah in kolumbovska gonja za odkritji preteklih umetnosti. To je bil zrak, v katerem je dihal Klabund, ko je pisal svoje kitajske stavke.

Kdor ve, da sta bili žena in ljubezen Klabundu vselej eno največjih doživetij, bo tudi hitreje doumeval fabulo njegovih dramskih stvaritev. Podton tega doživetja, te Klabundove prečiščene miselnosti ima tudi njegova pesnitev «Krog s kredo». To je pravljica, pravljična pesnitev ali igra z vodilnim motivom o ljubezni in — če hočete! — stransko temo o materinstvu. Klabund je tragično težo fabule o žrtvi nekoliko olajšal, ji hkrati dodal v osebi Čang-Linga sociološki vozel in z njim napredno obeležje.

Iz «Kroga s kredo» izžareva tragični motiv žrtve, ki izzveni v lirično-himničen spev: s pravičnostjo s sveta preganjaj bedo, tako uči nas krog, začrtan s kredo. Zločin in žrtev, ljubezen in smrt se pretakata v kristalni čaši mojstrskega jezika (in čudovitega Župančičevega prevoda!) in umetniške besede. Dejanje, ki ga gledamo, je navidez žalostno, a vredno, da ga duhovno obnovimo. Velike strasti so nepomirljive.

Nekje sem čital: Klabund ne piše tragedije, marveč poje o tragediji, ki jo je nekdo pred njim napisal. Lirična improvizacija na tragični motiv. Zanosen, umetniško vzgojni konec kakor nepomirljivi durovski akord po razmišljenem molu.

Globoka, zavestna, izpovedna etika ženske, žene in matere, ki jo je Klabund zapredel v čist in jasen simbolizem, dobi šele na odru pravi zven. Ritmizirana proza prehaja organsko, toda brez patosa v verz, ima pa še to odliko, da jo lahko melodiozno stopnjuješ in ji sproti uravnavaš dinamiko. Atributi revolucionarnosti so v Klabundovi igri sicer malce naivni, kakor je pač naivna simbolistična lirika. Zato pa je tembolj poudarjena človeška, človečanska nota, ki je rezultat Klabundove umetniške samoniklosti in temeljne poetične in globoko humanistične miselnosti.

Klabund je v svoji odrski tvorbi velik zato, ker idejo, časovno opredeljeno in tipizirano sicer, prepleta z neumrljivo aktualnostjo in napredno sodobnostjo. Eksotika, kolikor je je v vizuelnih elementih odrskega dejanja, daje avtorju možnosti za postavljanje dogodkov in konfliktov, ki jih realistično okolje ne nudi. Eksotika je v našem primeru krajevno določljiva, zato ima tudi resnične elemente tega okolja. Ideja je vezana z besedo, ker dramskega dejanja v pravem smislu ni. Vseh petero odrskih elementov je osredotočeno na lirsko - pesniški izraz, čigar nosilec je beseda.

Umetniška opredelitev je razumljiva. Oglejmo si stvar, kakor si jo je zamislil režiser *Igor Pelan*, absolvent Akademije za igralsko umetnost v Ljubljani. Sam v «Gledališkem listu» pravi tako-le: «Vse nas, ki smo ustvarjali današnjo predstavo, je zagrabila opojnost jezika... napetost dejanja.., eksotičnost okolja... globoka človeška vsebina. «Nedvomno pomeni ta predstava lep uspeh za režiserja in gledališče sploh, dasi se je to slednje neprestano tolklo za kadre in ne nazadnje za repertoar.

Vtisi, ki jih človek dobi na eni ali dveh predstavah, so kaj neznatni, da bi iz njih izvlekel kvadratni koren režijske zasnove in njene realizacije. Zato bodo to slej ko prej zgolj vtisi... Dramsko, odrsko dejanje kot najpomembnejši oblikovalni element je bilo zgoščeno in vezano v logično sosledje. Mestoma okorna, ravnodušna mizanscena se je reševala v lep, oblikovan govorni dramski element. Dialogi v smislu dejavnosti in protidejavnosti so bili gibljivi, v izrazu pa mestoma s težo, ki je Klabund ne prenese. O tem kaj več, ko bo beseda o posameznih kreacijah.

Nosilec osrednje vloge, glasnika Klabundove etike, Čang-Haitang je bila novoangažirana igralka *Marga Filec*. Očitna je njena gledališka praksa, ki se lepo veže s kreativno močjo, brez katere bi bila Haitang prazna in odbijajoča. Sodim, da razpolaga Filčeva z razmeroma veliko in ubrano skalo notranjih čustvenih vrednot, ki so ob premieri nezadržno izbruhnile iz nje, na hipe celo preveč. Tekoč jezik, bogata melodija stavka in osebna zavzetost so se zgledno stapljali v prepričljivo obvladovanje odrskega prostora in situacije. Če poudarim, da je bila Haitang (!) v četrti sliki za spoznanje preveč sunkovita, je to prej režiserjev spodrsljaj kakor njena krivda. Haitang ne more čez noč postati kompleksno bitje, ki oznanjuje demokratične pravice. Haitang je lahko čez noč le navznoter spreobrnjena, ker je spoznala moč materinstva. Toda v akciji ostane — mora ostati Haitang iz čajnice, mora zato, ker je simbol. Simboli dobivajo drugačno vsebino, a ostanejo simboli. Mislim, da je Filčeva za gledališče velika in pomembna pridobitev.

Absolvent Akademije za igralsko umetnost v Ljubljani Janez Varšek, ki je debutiral v vlogi Mandarina Ma-a.

Zapisali smo že, da je *Janez Varšek*, novoangažirani absolvent igralske Akademije z velikim uspehom prestal svoj debut. Če hočemo biti pravični, gre delež tega uspeha tudi na račun dejstva, da mu je bila vloga malo manj kakor pisana na kožo. Varšek je izrazit karakterni igralec rezonerske smeri z močno perspektivo, da se bo v razvoju in z leti (jasno je, da se karakternost do kraja oblikuje šele tam nekje okrog 40 let) napravil za odličnega služabnika odrske umetnosti. Njegov mandarin Ma je zopet simbol Moloha, ki v spretni in logični idejni modifikaciji preživi svoj psihološki konflikt iz prve v drugo sliko. Varšek je spremembo razumel in jo tako tudi ustvaril. Rezultati tehtnega študija na Akademiji: dognana govorna tehnika in prečiščena dikcija, prepričljivi poudarki in izrazna dinamika. Simpatično sproščujoč v situaciji in gesti je Varšek v tej hvaležni vlogi pokazal pač več, kakor bi človek pričakoval od mladega igralca odrske prakse.

Zvodnika Tonga je igral *Evgen Frelih*. V maski precej zanimiva figura, v prostoru pa neurejen, zopet zato, ker ga je uklepal režiser. Zvodnik, trgovec z belim blagom, je lahko le nemiren, begajoč, kos hlastača, ki mu notranja neurejenost narekuje nenehno, a brezciljno akcijo. V glavnem dobra poustvaritev.

Haitanginega brata Čang - Linga v osebi *Iva Pušnarja* sem si zamislil v nekaterih pasusih drugače, kakor sem ga bil gledal. Pušnar je amater, v takih primerih je režiserjeva odgovornost neprecenljivo večja. V Čang-Lingu je ideja individualizirana v značaj, zakaj je potlej potrebno to idejo še pridigati z neznanskim patosom. Jasno: ta ideja ni bila pravilno vsajena, zato je bil v Pušnarjevem primeru potreben patos. Za amaterja je ta in taka postavitev zelo dobra.

Princ Pao *Viljema Tomšiča* je poleg polne, izrazno močne Haitang povsem zvodenel. Ista pesem pri princu in cesarju — tu in tam je zablestela kapljica človeškega čustva, vse drugo je bil sicer dober, a neprizadet odrski lik.

Stana Mlakarjeva je prepričljivo obvladovala nedvoumno fiksirani karakter Yu-pei, Maove zlobne in zajedljive prve žene, tako *Ernest Zega* njenega ljubimca, tajnika na sodišču Čao-a, podkupljivca in hlasteža. Višji sodnik Ču-ču v izvedbi *Oskarja Venturinija* je bil v uvodnem monologu na sodišču. v nasprotju s svojim izgubljenim poziranjem v zadnji sliki, odličen. Njegov volponski, grabežljivo - slinasti smeh, ko so zveneči taeli padali iz vrečice in pohotna naslada nad slikami iz čajnice, ti hipni, a doživeti prebliski uvrščajo Venturinija v galerijo odličnih amaterjev, ki se utegnejo resno kosati tudi s profesionalnimi igralci karakterne smeri. Ne morem si kaj, da bi tudi tokrat ne uperil prsta na režiserja, ki Venturiniju za zadnjo sliko ni dal dobre opore. (Tako mislim, zato naj se mi oprosti, če sem se zmotil).

Majda Skrbinšek je kreirala babico. Predvsem — slaba maska in dobra, iz rutine in samostojnosti izvirajoča igra. Toda Skrbinškova ne bo zamerila, če domnevam, da ji take vloge ne leže. Radi bi jo videli v vlogah, kjer je doma.

Več ali manj šarže — *Lojzka Gabrovec* v gospe Čang.

(Nadaljevanje na 4. strani)

AMERIŠKI INDIJANCI PLEŠEJO ŠE DANES SVOJ STARODAVNI

«Koruzni ples»

Kot so še včeraj Belokranjci z „zelenim Jurijem“ prosili boga za dobro letino, tako ameriški Indijanci še danes s „koruznim plesom“ rotijo bogove za dež

Kot so še včeraj Belokranjci z «zelenim Jurijem» prosili boga za dobro letino, tako ameriški Indijanci še danes s «koruznim plesom» rotijo bogove za dež.

Bum - bum - bum - bum! Končno se je vendar oglasilo znamenje, na katerega vaščani že komaj čakajo. Komaj danes zjutraj je guverner «puebla» San Ildefonso, malo znane vasice ameriških Indijancev na jugozahodu Združenih držav, v Novi Mehiki, naznanil, da bo tedaj, ko bo stalo sonce najvišje, vaška skupnost lahko pričela s svojo tradicionalno prošnjo za dobro letino. Prvi zadušeni udarci tam-tama, indijskega bobna, že naznanjajo, da se bo obredni «koruzni ples» zdaj zdaj pričel. Na «plazi» se je zbrala že vsa vas, več sto Indijancev, med njimi pa oprezuje tudi mnogo turistov in drugih obiskovalcev, ki bi si radi ogledali to zanimivost.

Veliki plesi in festivali jugozahodnih indijanskih vasi, se vršijo navadno ob določenih dnevih. Najpogosteje so ob dnevih, ki so posvečeni vaškim patronom, po katerih so prvi španski raziskovalci poimenovali razne vasi. «Koruzni ples» pa ni skoro nikoli vezan na določene datume. Saj so to prošnje za dež, molitve za dobro rast, za bogato žetev, s katerimi ljudstvo roti bogove, ki živi v krajih s skromnimi padavinami. Zato se vršijo taki «koruzni plesi» kadar koli se zdi, da so potrebni. Marsikdaj se zgodi, da jih zaradi skupne suše opravljajo razne vasi na isti dan.

Nihče ne ve, kako dolgo so že v tradiciji taka starodavna obredja. Najstarejši ljudje v vasi San Ildefonso ne pomnijo, da bi njihovi stari kaj pripovedovali o tem. In njihova vas je bila že tedaj, ko so jo prvi španski raziskovalci odkrili pred 400 leti, zelo stara. Ze tedaj je stala, kakor stoji še danes, v senci Black Mesa in nedaleč od vzhodnega brega reke Rio Grande. Srednje visoke hiše iz žgane gline se stiskajo okoli večje «plaze», sredi katere je «kiva». Gornja polovica kive, poslopja, ki ga je pol pod zemljo in ki je nekoč služilo za nekakšno svetišče, ima ozka vrata, h katerim so prislonjene lesene stopnice, po katerih bodo zdaj zdaj prišli plesalci.

Na desni strani trga je postavljen nekakšen starodavni oltar, napravljen iz enega samega drevesa in mogočno okrašen z zelenjem. Pripravili so ga prav za »koruzni ples».

Vaški «guverner» je izbral za današnje obredje dober čas. Nebo je vse modro in polno zlatega blišča, ki je značilen za poletne dneve visoke planote ameriškega jugozahoda. Pred vročimi sončnimi žarki so se gledalci razvrstili po robovih trga, kjer je ob glinastih stenah le količkaj sence. Med gledalci je razlita tista mirnost in tišina, ki je tako značilna za indijansko občinstvo. To tišino pa še poudarja tihotna dremavica, ki prevzema gledalce v poletnem opoldnevu. Kljub temu je videti na obrazih napeto pričakovanje in vse oči so uprte v kivo, od koder se oglašajo prvi zvoki tam-tama.

Boben se oglaša počasi in enakomerno, v natančno določenem ritmu. Potem se tempo nenadoma menja. Hitreje, vedno hitreje udarja. Potem se spet spremeni tempo in zopet se ponovi ona prva hipnotična enakomernost. Tedaj se v odprtini v kivi prikaže boben, za njim bobnar, ki stopa po stopnicah navzdol. Za njim se prikaže šest drugih mož. Vsi so obuti v mokasine, hlače in v žametne bluze, ki jih imajo tako radi. Ravnoštrleče lase imajo povezane s svetlimi trakovi. Njihovi jopiči so izredno sijajnih barv: rdeči, oranžni, živo rumeni, živo modri, safirno zeleni. Na vsakem jopiču je pripeta polovica srebrne školjke.

Teh šest mož sestavlja zbor, ki bo ob udarcih bobna spremljal obredni ples. Tudi petje je sestavina plesa. Brez zborov ni bilo niti grške drame in tudi grška drama je bila prvotno tako starodavno obredje. Da, prav tako so nekoč «igralci» Dionizovega obredja našemljeni stopali na svoja mesta preden se je pričela njihova velika igra - prošnja molitev. Tu pred nami se po 3000 letih ponavlja kulturno dejanje sredi primitivne prvotnosti, iz katere je izšla mogočna dramska umetnost.

Zbor in bobnar sta prišla do svetega drevesa. Zbor prične s počasno melodijo. Pevci pojejo zateglo in udarci bobna se uravnajo po njihovi pesmi.

Sedaj se prikaže iz kive vrsta bogato okrašenih indijanskih mož. Nekako 30 jih je in počasi stopajo drug za drugim po stopnicah na «plazo». Njihovi obrazi so pokriti z belo barvo in njihove črnoprogaste prsi razodevajo, da predstavljajo duhove umrlih. Okoli vratu imajo nanizane ogrlice iz biserov in srebrnih okraskov. Okoli pasu imajo nekakšne spodrecane predpasnike in od pasu jim visijo lisičje kože in drug lišp. Njihove podlakti so ovite z bršljanom. Na glavah jim ponosno štrlijo puhasta orlovska peresa. Teh 30 mladih mož nastopa pred gledalci kot 30 klovnov. Skačejo okoli in prevračajo kozolce; stara pantomina — igra kretenj — se je že pozabila. Od tedaj, ko je služila kot apotropejsko obredje pred vsemogočnim zlom, ki je grozilo vaški skupnosti, se je do danes ohranilo zelo malo. In vendar je tudi za tem klovenskim skakanjem čutiti neko smotrnost, ki je odsev davnega simboličnega obredja. Ko potiša pesem, je med presledki udarcev bobna slišati pridržano sopenje plesalcev. Se nekaj minut in upehana družba posede v ravni vrsti ob oltarju.

Sedaj se še enkrat uprejo vsi pogledi proti kivi. Po lestvi že stopa nova skupina žen in deklet, katerih koraki so danes še veličastnejši, kot je navadno hoja indijanskih žena. Ko pridejo na trg, se uvrstijo nasproti moškim. Oblečene so v črna oblačila, opasane s svetlimi pasovi in okoli vratu imajo bogate srebrne in turkizne ogrlice. Vsekakor pa so manj strah vzbujajoče kot moški. Obute so v tesne bele mokasine, v rokah pa držijo navzgor obrnjene ozke lesene deščice. Te so vse popisane s kabalističnimi znamenji svetlih barv in na vogličkih so privezani šopi peres. Po teh lesenih ploščicah so španski osvajalci imenovali «koruzni ples» — «tablitas».

Ob prihodu ženske vrste plesalk pesem oživi. Tam-tam udarja glasneje, močneje. Po vsej vasi odmevajo ti udarci, in sedaj je ugoden čas, da se pričnejo molitve. Obe vrsti se premakneta in pričneta z obrednim plesom. Vrsta stopa proti vrsti, se obrne, tri korake nazaj in zopet obrat. Odslej bosta ti dve vrsti v neprestanem prepletanju, obratih in gibih, ki so polni starodavnega smisla in ki se še danes, dasi se je po rodovih zabrisal njih smisel, izvajajo točno, umerjeno, lahkotno, z vsem čustvom... Njihov ples se ravna po pesmi in boben je veličasten, poln simbolizma in edinstven.

Obe vrsti plesalcev se med obredjem pred oltarjem kot kači zaganjata druga proti drugi, naprej in nazaj. Zdaj se pričenjata skoro nezaznavno primikati oltarju. Korak za korakom se stopnjuje napetost v plesu in v vzdušju, ki ga ta ustvarja med gledalci. Zdaj so že čisto pred nekoč svetim drevesom. Bobnar udarja z vso močjo po tam-tamu. Zbor poje veliko bolj prodirno kakor poprej. Plesalci se vročično zibljejo naprej in nazaj, stoje na mestu in brez konca se obe kači vijugata pred oltarjem.

Napetost je prišla do vrhunca. Sedaj se pričenjajo plesalci umikati. Počasi se uvrščajo v sprevod, ki stopa navzgor po stopnicah v kivo. Najprej izginjajo v njeni notranjosti ženske, za njimi možje, ki jim zbor še vedno prepeva obredno pesem, dokler zadnji pevec sam ne izgine v kivi. In za njim stopa še bobnar, katerega udarci po tam-tamu odmevajo vedno šibkeje in šibkeje, dokler ne utihnejo še ti. Sedaj je vsega konec. Obredje je končano, bogovi so sprejeli prošnjo in letošnja žetev je zagotovljena.

Povečanje britanskega izvoza avtomobilov v Združene države

Britanska avtomobilska tovarna «Jaguar Cars, Ltd.», upa, da se bo izvoz njenih avtomobilov vrste «Mark 7», opremljenih z avtomatičnimi prestavami, v Združene države podvojil. Povpraševanje po avtomobilih te vrste je na ameriškem tržišču zelo veliko. Avtomatične prestave s katerimi so opremljeni avtomobili «Jaguar - Mark 7» so izdelek neke ameriške tovarne.

Premični hangar

Mitchellov hangar, ki ga vidimo na sliki, je prenosljiv in sestavljen iz dveh delov, ki se premikata na tračnicah in se tako približata ali oddaljita. V njem je prostora za 24 lovcev. En tak hangar v ZDA že uporabljajo. Hangar je mogoče zapreti v poldrugi minuti. Proučujejo tudi izdelavo podobnega hangarja, ki bo na pnevmatikah in uporaben na terenih, ki ne bodo vnaprej pripravljeni.

ODLOMEK IZ KNJIGE KOMISARJA ŠPANSKE REPUBLIKANSKE VOJSKE

„MOSKVA NAM JAVLJA...“

6.

Ljudje, ki so se uprli ploham bomb, neprestani jezi topniškega ognja, na obzorju, ki je bilo presekano z valovi eksplozij, so bili prisiljeni prepuščati svojim sovražnikom teren, prizorišče svojih podvigov. Ti zaskrbljeni Španci, z resno zunanjostjo, so se umikali kot obkoljeni levi in niti za trenutek niso prenehali gledati v obraz svojim sovražnikom. Na svojih trdih obrazih, na obrazih polnih možatosti, so se orosile oči. S solzami, da, s solzami so ti hrabri ljudje, ki se niso mogli več boriti branili kolono pol milijona ljudi, ki so v množicah bežali proti mestu Pertuis v Franciji. To je bil rezultat naše izčrpavajoče borbe na Ebru.

Odgovornost Rusov za umik prostovoljcev mednarodnih brigad ni bila nič manjša. V dramatičnih trenutkih našega odpora na reki Ebro, ko je vlada v brezupu mobilizirala golobrade mladeniče in može 45 let, je stari pritisk uradnih pariških in londonskih krogov, naj se umaknejo prostovoljci mednarodnih brigad, nenadoma našla v Moskvi svojega brezpogojnega zaščitnika. V najbolj kritičnih trenutkih republike, ko so nam bili najbolj potrebni ljudje iz mednarodnih brigad, je ZSSR zahtevala umik in nam pri tem zagotavljala, da bo poskrbela za ustrezno reciprociteto, t. j. da se bodo Hitlerjeve in Mussolinijeve čete vprav tako umaknile iz Francove cone. Take obljube, ki so jih dali naši partiji in naši vladi, niso bile nič drugega kot navadno blebetanje.

30. septembra 1938. leta je verni tolmač — kot tudi mi — politike komisariata za zunanje zadeve ZSSR in minister zunanjih zadev španske republike Alvares Del Vajo obvestil svet Društva narodov o namenu republikanske vlade, da umakne s svojega ozemlja vse prostovoljce mednarodnih brigad. Trinajst dni pred našim umikom na prvotne položaje na levi obali reke Ebra, točno 13. novembra, so se obsuti s sploh vzklikov, objemov in pozdravov, korakajoč po barcelonskih ulicah, poslavljali preživeli borci slavnih mednarodnih brigad. V njihovih vrstah pa je manjkalo 8.000 herojev, ki jih krije španska zemlja in čuva kot simbol najpopolnejšega izraza mednarodne solidarnosti, simbol edinstvene antifašistične fronte časti in hrabrosti proletariata.

Ali so moskovski ljudje, ali so sovjetski vojni svetniki vedeli, da so za republiko ti desettisoči mednarodnih prostovoljcev borbeni zaklad, ki je bil še bolj dragocen v onih trenutkih, ko so bile naše armade vržene s svojih položajev na Ebru? Da, vedeli so. Ali so oni vedeli, kaj pomeni oslabiti sposobnost odpora naše izčrpane armade? Da, vedeli so. Ali so vedeli, da so bile njihove obljube, da bodo oni poskrbeli za reciprociteto v Francovi coni, navadna laž? Da, vedeli so. Zaključek je jasen: ZSSR je hotela vzeti republiki vsako možnost nadaljnjega odpora. Zakaj?

Togliattijev proglas

Dan, dva pozneje je privozil na položaj, kjer sem bil jaz, potniški avtomobil. In v nemajhno svoje začudenje in veselje sem videl, da je stopil iz njega Checa.

Checa je bil krasen tovariš, z eno samo napako: pretirano skromnostjo. Nikoli ni dovolil, da bi bila ena sama njegova fotografija objavljena v partijskem tisku. Bil je neutruden, partiji je kot njen organizacijski sekretar posvečal dnevno po 18 ur predanega dela.

— Ostal sem, da vidim, ali bom mogel, ko ostanem sam, uresničiti tisto, česar mi niso dovolili storiti prej — mi je odgovoril, ko sem mu rekel, zakaj ni odšel s tovariši, ki so pobegnili.

— Kaj nameravaš storiti v teh razmerah?

— Pripraviti, v kolikor zmorem, organizacijo partije za borbo proti Francu.

— Ali ni prepozno?

— Napravil bom, kar bom mogel. Moj namen je, pustiti tu organizirane partizane, tajna skladišča orožja, tiskarne, neznane naslove in zveze, zagotoviti gospodarska sredstva... ustvariti partijo za dobo terorja, pod katerim bo odslej živela Španija.

— To ni naloga nekaj dni, ampak mesecev — sem pripomnil.

— Kaj hočeš! Že zdavnaj sem tovarišem iz biroja in sovjetske delegacije postavljal to vprašanje. Stokrat sem zahteval, naj bi me oprostili vsakega drugega dela, da bi se predal izključno tej nalogi, toda vedno sem dobival druge naloge, ki bi jih bili lahko poverili kateremu koli drugemu.

— Zakaj nisi zahteval odkrito odločitev o tem vprašanju? — sem vprašal.

— Zahteval?... Kdo je v našem biroju mogel zahtevati? Ko sem pri Stepanovu in Togliattiju vztrajal, sta mi odgovorila, da «sem obseden od poraza». In če odkrito povem bal sem se, da me ne proglasijo za defetista. Ko sem uvidel, da so se odločili za beg, sem se razveselil, zaradi tega se nisem upiral njihovemu odhodu....

— Kaj pa veš o Togliattiju? — sem vprašal.

— Togliatti, on je že v Valenci. Ali nisi vedel tega?

— V Valenci? In ni prišel, da bi me videl? —

— Da, umaknil se je v hišo nekega svojega prijatelja in objavil proglas, ki se že sedaj razširja. Imam ga tukaj — mi je rekel Checa, ter mi pokazal zelo dolg proglas.

Začel sem ga brati in sem razumel, da je to poteza, ki je edina še manjkala v Togliattijevih naporih, da bi uničil vsako možnost odpora in borbe naše partije proti Cassadini junti. Ta dokument se je začenjal z besedami: «Mi, komunisti nismo sovražniki nacionalnega obrambnega sveta.... Lahko sprejmemo njegovo oblast.... Potrebno je sporazumeti se, da bi sklenili mir...».

— Kdaj je bil razširjen ta proglas? — sem vprašal Checo.

— Včeraj ali predvčerajšnjim, se mi zdi.

— Sedaj mi je vse jasno, Checa. Ta proglas nosi podpis politbiroja. Oni proglas, ki sem ga sestavil jaz, nosi tudi ta podpis. Torej, dva politbiroja, ki govorita povsem drugače. Togliatti je napisal svoj proglas, ko je zvedel, da novi politbiro podpira borbo proti junti. Zaradi tega me ni hotel obiskati. *(Nadaljev. sledi)*

TRST, sreda 22. aprila 1953

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: napovedujejo še vedno pretežno jasno vreme s krajevnimi pooblačitvami. Temperatura se bo še nekoliko dvignila — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 20.5 stopinje; najnižja pa 13.4 stopinje.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 11.00: Richard Strauss: Koncert za oboe in orkester. 20.30: Pevski zbori pojo. — **Trst II.:** 22.00: Cajkovski: Simfonija št. 4. — **Trst I.:** 11.30: Deveta Beethovnova simfonija v d-molu. 21.05: G. Verdi: «Trubadur».

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

STRAHOVANJE MLADINE V BENEŠKI SLOVENIJI

Za izgovorjeno slovensko besedo morajo učenci plačati globo

Vodstvo usposobljenostnih tečajev je že v začetku pouka določilo, da morajo učenci plačati za izgovorjeno slovensko besedo po 5 lir - Že v prvih mesecih je 16 učencev plačalo 2000 lir globe

V Sv. Petru Slovenov so že lansko leto ustanovili več usposobljenostnih tečajev za brezposelno mladino. Tako delujeta že okrog osem mesecev dva taka tečaja, eden za zidarsko, drugi pa za mizarsko obrt, ki ju obiskuje okrog 60 brezposelnih mladeničev v starosti do 20 let. To samo po sebi, bi bila dobra in hvalevredna pobuda, ko bi pri njej ne imeli organizatorji svojih posebnih namenov, kakor pri vsaki stvari, ki jo začenjajo v Beneški Sloveniji.

Kadar n. pr. zgrade v kakšni vasi šolo ali otroški vrtec, je to samo ena nova raznarodovalnica v sklopu splošne raznarodovalne politike, ki je osnovna linija vseh oblastnih ukrepov v naši deželi. Tudi omenjeni tečaji za mladino jim služijo v ta namen.

Vodstvo teh tečajev je namreč že od samega začetka odločilo, da učenci ne smejo govoriti med seboj v slovenščini ki je njihov materinski jezik, in da morajo plačati globo v višini 5 lir za vsako izgovorjeno slovensko besedo.

Mladina pri zidarskem tečaju se je temu uprla, medtem ko so pri mizarskem tečaju uvedli ta «kulturni» sistem in je že v prvih mesecih 16 učencev moralo plačati skupno nad 2.000 lir globe. Da bi se vsa stvar zdela kolikor toliko «demokratična», so poverili nalogo nadzorovanja tovarišev enemu izmed učencev in vsi učenci se morajo v tem nadzorovanju vrstiti. Vsako soboto obračunajo, koliko slovenskih besed je posameznik izgovoril med tednom in mu potem globo odtrgajo od že itak bednih prejemkov.

Poročajo nam, da je tudi na šoli v Topolovem uvedlo učiteljstvo tako plačevanje glob. Ko pa so starši nekega otroka, za katerega bi morali plačati globo, zagrozili, da bodo vso stvar javili v časopisju, se je učiteljstvo ustrašilo in vrnili so denar tistim, ki so že plačali globo zato, ker so otroci govorili v šoli v svojem materinskem jeziku.

Kaj pravi k temu krščanska demokracija, ki morda še vedno računa, da bodo beneški Slovenci zopet dali glas njenim kandidatom? Ali naj jih morda volijo zato, da bodo še naprej plačevali globo za vsako izgovorjeno slovensko besedo? Kdaj se bodo gospodje, ki so na vladi, spomnili, da velja republiška ustava za vse italijanske državljane in torej tudi za nas, beneške Slovence, ter da imamo po tej ustavi pravico do šol v svojem jeziku in pravico do svobodnega kulturnega razvoja? Vlada in njeni organi so dolžni te svoboščine ne samo dovoliti in omogočiti, ampak tudi podpirati. V drugačnem primeru tudi mi nismo dolžni spoštovati in podpirati tako oblast, ki nam naklanja samo krivice in zatiranje. In tega se bomo spomnili tudi pri junijskih volitvah.

(Iz «Soče»)

Poslovanje trgovin 25. in 26. aprila

Zveza trgovcev za goriško pokrajino opozarja vse včlanjene tvrdke, da bodo na podlagi prefektovega odloka od 8. oktobra 1951, vsi trgovinski obrati 24., 25. in 26. aprila t. l. poslovali po naslednjem urniku:

v petek 24. aprila bodo vse trgovine lahko poslovale do poljubne ure;

v soboto 25. aprila bodo do 12. odprte mlekarne in pekarne in do 13. cvetličarne; mesnice in trgovine s sadjem in zelenjavo bodo vse dan zaprte;

v nedeljo 26. aprila bodo mesnice poslovale do 11., pekarne, mlekarne in trgovine s sadjem in zelenjavo do 12., cvetličarne do 13.; vse ostale trgovine bodo ves dan zaprte.

V ponedeljek 27. aprila bodo mesnice ves dan zaprte.

Čevlji UNRRA

Pokrajinski urad Združenja za mednarodno pomoč opozarja, da so končali z razprodajo čevljev UNRRA z raznimi napakami v izdelavi.

Od 21. t. m. dalje že razdeljujejo navadne čevlje UNRRA brez vsakih nakazil. Čevlje prodajajo vsak torek, četrtek in soboto od 15.30 do 19.30 v Ul. Arcivescovado.

Kmetovalci pozor

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo opozarja vse kmetovalce, da ponujajo nepristno koruzo dvomljivega izvora, pripravljeno v vrečah z napisom v angleščini, označeno s številkami, ki nima nobene sorodnosti s koruzo, ki jo navadno rabimo. Ker gre verjetno za obnovljeno seme, naj je kmetovalci ne kupijo in naj se rajši obrnejo na kmetijske konzorcije, kjer prodajajo koruzno seme, ki je točno pregledano. Kmetovalci naj naznanijo pokrajinskemu nadzorništvu za poljedelstvo prodajalce nepristnega semena, da bo lahko nadzorništvo kaj ukrenilo.

Seja občinskega upravnega odbora

Sinoči je imel občinski upravni odbor v beli dvorani goriškega županstva svojo redno tedensko sejo pod predsedstvom župana dr. Bernardisa. Na dnevnem redu so predvsem vprašanja navadnega upravnega značaja.

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in vso noč lekarna Mantovan na Verdijevem korzu št. 17 tel. 28-79.

Obmejne izmenjave v mesecu marcu

Izdali so 34 uvoznih dovoljenj za 62.139.000 lir in 11 izvoznih dovoljenj za 40.342.610 lir

Trgovinska zbornica je v okviru trgovinskega sporazuma za obmejne izmenjave med Jugoslavijo in Italijo v mesecu marcu izdala 34 uvoznih dovoljenj za skupno vsoto 62.139.000 lir za naslednje blago: gradbeni les, oplatice, značilne krajevne izdelke iz lesa, kurjavo, žaganje, čreslovino za strojarstvo in barvanje, oglje, zdravilne rastline, goveje, prašičje in ovčje meso, govedo za zakol, konje za vprego in za zakol, jajca, gobe in radensko vodo.

Ista zbornica je meseca marca izdala 11 izvoznih dovoljenj v znesku 40.342.610 lir za naslednje blago: nadomestni deli za motorna vozila, avtomobile in kmečke traktorje, hidravlični material, plašči in zračnice za kolesa in še drugo blago. Popravljenih je bilo več avtomobilov.

Stanje avtonomnega kompenzacijskega računa od 31. marca t. l. je naslednje: prejeta vplačila 750.781.286 lir, izplačila 663.403.601 lir, za dela v teku 32.886.449 lir s saldom 54.441.236 lir.

VESTI IZ BOLNISNICE

Deske na nogo

Nesreča mladeniča v delavnici strokovne šole

Včeraj zjutraj je rešilni avto Zelenega križa pripeljal v mestno bolnico Brigata Pavia 40-letnega Alojzija Cijana iz Standreža, ki je zaposlen pri žagi v Ul. Duca d'Aosta. Pri skladanju desk je mož nehote premaknil desko, da se je cel kup zvrnil nanj. Le leva noga mu je ostala pod deskami. Ko so ga prijatelji zvlekli izpod bremena, je Cijan občutil hude bolečine v nogi. V bolnici so po pregledu zdravniki ugotovil nalom levega gležnja. Ozdravel bo v 20 dneh.

Nekaj pozneje je rešilni avto pripeljal v bolnico Ano Prinčič, ki ji je postalo slabo na Trgu sv. Antona. Nudili so ji vso potrebno pomoč.

V bolnišnico Brigata Pavia se je zatekla tudi Cristina Leban, ki jo je na poti po Ul. Gabrizio povozil kolesar. Po pregledu v bolnici so zdravniki ugotovili zlom levega zapestja. Ozdravela bo v približno 25 dneh.

V delavnici strokovne šole v Ul. Zorutti se je ponesrečil 17-letni Oskar Ušaj iz Ul. Brigata Pavia. Mladeniču je na delu padel na nogo železen aparat, ki mu je verjetno zlomil levi gleženj. Sprejeli so ga na ortopedski oddelek mestne bolnice, kjer se bo zdravil kakih 30 dni.

Malemu malopridnežu zavrnili priziv

Komaj 20-letni Albino Trobini iz Gorice, Ulica sv. Antona 4, je že nekaj časa presedel v goriških zaporih zaradi kraje raznega blaga. Pred časom pa je vložil priziv in je bil v torek zopet pred sodniki, ki so ga ponovno izprašali in ugotovili njegovo kaznivo dejanje.

Albino Trobini se je konec lanskega leta pojavil v stanovanju 35-letnega Attilia Bearzota iz Gorice ter od njega zahteval izročitev baterije, ki je bila last Grusovina, gospodarja avtoprevoznega podjetja iz Gorice. Začudenemu Bearzotiju je na vso moč trdil, da ga je po baterijo poslal Grusovin in da mu jo mora takoj izročiti. Po daljšem oklevanju se je Bearzotti vdal in mladeniču izročil zahtevano blago. Toda kasneje je od Grusovina izvedel, da si je nadobudni fant celo zadevo izmislil, da bi prišel do potrebnega denarja.

Okrajno sodišče ga je obsodilo na 6 mesecev zapora in plačilo 6.000 lir globe. Prejšnjo pogojno kazen zaradi nekakega drugega kaznivega dejanja pa bo moral sedaj prestajati. Na mladeničev priziv ga je včeraj kazensko sodišče zopet spoznalo za krivega in mu je kazen znižalo od 6 na 5 mesecev in 10 dni zapora ter plačilo 5.333 lir globe.

15. maja v Gorici prizivna razprava proti desetim delavcem iz „Solvaya"

Decembra so jih oprostili, sedaj pa je državni pravdnik vložil priziv proti oprostilni sodbi

Prebivalstvo Tržiča je 17. decembra lanskega leta do zadnjega kotička napolnilo sodno dvorano, ko je bil proces proti 10 delavcem tovarne «Solvay». Delavce so obtoževali nekateri kapitalistični pripadniki (imenovalo se je večkrat ime nekega uradnika iz tovarne), da so leta 1950 v stavki zaradi primera Lentella kot stavkajoči pretili z besedami stavkokazom. Pozneje so privekli na dan celo zadeve iz prvih povojnih let, in vse je kazalo, da hočejo delavci obsoditi tistega, za kar pravzaprav ni bilo nikakršnih točnih podatkov.

Tržiško sodišče je po pričevanju številnih prič, ki so dokazale nedolžnost delavcev, in na zahtevo samega državnega pravdnika, oprostilo vseh 10 obtožencev. Takrat je tržiško delovno ljudstvo z veseljem sprejelo sklep sodišča. Toda 15. aprila t. l. je vseh 10 delavcev zopet prejelo sodni poziv, in sicer od kazenskega sodišča v Gorici, na proces, ki bo 15. maja zjutraj. V pozivu je jasno zapisano, da se bo proces ponovno vršil na priziv državnega pravdnika, ki je v Tržiču zahteval popolno pomilostitev obtožencev. Zaradi tega je ogorčenje tržiških delavcev razumljivo. Nekateri so mišljenja, da je to maslo demokrščanskih sindikalistov glede na bližajoče se volitve. Ne glede na sindikalno borbo, je jasen nedemokratičen odnos do stavkajočih delavcev in je tudi priziv državnega pravdnika le dokaz sovražnosti do delavskega razreda.

Upamo, da bo goriško kazensko sodišče pravilno postavilo to vprašanje in ponovno oprostilo delavce, katerim ni bilo mogoče dokazati nikakršne krivde.

Štipendije za diplomirance

Zveza industrijcev v Gorici sporoča, da je družba «Alluminio» razpisala eno štipendijo za diplomirane v kemiji, fiziki in inženirstvu po 30. novembru 1949 za izpopolnitev znanja o kovinah, predvsem pa o aluminiju. Štipendijo bodo izplačevali 12 mesecev v skupnem znesku 600 tisoč lir. Kdor si namerava ogledati razpis, naj se obrne na sedež Zveze v Ul. Rismondo št. 3.

KINO

VERDI. 16.30: «Odpusti mi, če sem grešila», J. Fontaine in R. Milland.
VITTORIA. 17: «Naša gospa iz Fatime», G. Roland in A. Clark.
CENTRALE. 17: «Človeška tekma», F. Allen in J. Crain.
MODERNO. 17: «Nadležneži», M. Deval in B. Blier.

ZADNJA POROČILA

27. aprila obnovitev pogajanj za izpraznitev področja ob Suezu

Za Veliko Britanijo bo pogajanjem prisostvoval Sir Brian Robertson - Včeraj sestanek z Nagibom in Mahmudom Favzijem

KAIRO, 21. — Danes dopoldne je z letalom prispel v Kairo poveljnik britanskih suhozemskih čet na Srednjem vzhodu general Sir Brian Robertson, ki bo prisostvoval britansko egiptovskim pogajanjem za izpraznitev področja ob Sueškem prekopu. Čeprav se bodo pogajanja pričela šele 27. aprila, se je Robertson danes sestal z ministrskim predsednikom Nagibom in egiptovskim zunanjim ministrom Mahmudom Favzijem. Generala Robertsona je spremljal britanski veleposlanik v Kairu Michael Cresswell, ki nadomešča obolelega veleposlanika Stevensona. General Robertson bo jutri odšel v Fayd, ki je na področju Sueškega prekopa.

V „Krogu s kredo" in izven njega...

(Nadaljevanje s 3. strani)

Igor Pelan v vlogi pesnika, *Lojze Usenik* in *Slobodan Koren* kot kulija.

Duhovita, kljub preprostosti razgibana scenska zasnova ing. arh. Viktorja Molke in njena izvedba akad. slikarja Pečariča.

Scensko glasbo je napisal *Vladimir Lovec*. Sodim, da je bila instrumentalna zasedba izbrana z nesrečno roko. Vertikalno pojmovanje glasbe je za eksotično intimnost prej zgrešeno kakor stilno ohrabrujoče. Po mojem okusu bi zadostovala flavta in gong, puccinijevske kvintne paralele še vedno ne bodo rešile delikatnosti intimnega ali himničnega monologa. Kompozicija je brez dvoma dobra in primerno ambiciozna, le za Klabunda je v nekem oziru preveč osebna.

Še kratka beležka za režiserja: čudim se, da mu vsaj osebna, «cehovska» ambicija, če že ne uho, ni narekovala malo več pazljivosti pri sodelovanju zvočnega elementa. V prvi sliki n. pr. — na premieri človek ni vedel, ali naj posluša koncert ali sodeluje pri izvajanju na odru. Tudi preostra osvetljava (prva slika) brez intimnosti je motila.

V «Krogu s kredo»: ni kaj reči — uspeh je za gledališki ansambel in za režiserja.

Izven njega: slovensko gledališče v Kopru se počasi, a vidno rešuje v lepše in ugodnejše prespektive. V duhovnem in materialnem smislu. Se za naprej pa naj ostane glavna, prvobitna naloga tega teatra: usposobiti je treba za sodelovanje v tem hramu lepe umetnosti še enega — za Koper najbolj potrebnega — sodelavca.

To je publika.

L. M.

MOSKVA, 21. — Argentinska gospodarska delegacija ki je v Moskvi sklenila važen trgovinski dogovor s Sovjetsko zvezo, je včeraj z letalom odpotovala iz Moskve v Buenos Aires.

Huda železniška nesreča v Južni Karolini v ZDA

Sodijo, da je število mrtvih zelo veliko, ranjenih pa je okoli 140

DILLON (Južna Karolina), 21. — Na progi New York - Miami je 3 milje južno od Dillona iztiril brzovlak. Po poročilu nekega časnikarja je bilo v vlaku okoli 300 oseb. Tri lokomotive, sedem luksuznih vagonov in pet navadnih potniških vagonov je iztirilo in se prevrnilo. Brzovlak je imel aerodinamično obliko in se je imenoval «The Chapion». Bil je namenjen v New York.

Doslej še ne poročajo o številu mrtvih, pač pa sodijo, da je ranjenih okoli 140 potnikov. Tudi glede ranjenih so si prva poročila dokaj nasprotujoča, kajti po nekaterih vesteh naj bi bilo ranjenih 75 oseb. Trupla ponesrečencev so spravili na bližnje polje, medtem ko so ranjence odpeljali v bolnico.

Po nesreči so se vagoni vžgali kar da slutiti, da mora biti število ranjenih precej veliko. Iz okoliških krajev so poklicali na pomoč vse rešilne avtomobile, ki prevažajo bolnike.

Britanske električne lokomotive za Jugoslavijo

LONDON, 21. — Tovarna «Clayton Equipment Co» iz Hattona v Derbyshireu je izdelala za jugoslovanske premogovnike štiri električne lokomotive na baterijski pogon. Lokomotive lahko vlečejo tovor 30 ton z brzino 8 km/h, njihovo vzdrževanje je enostavno, se ne mažejo preveč, vozijo jih lahko nestrokovnjaki. Lokomotiva obratuje eno delovno izmeno, to je 8 ur, brez izmenjave baterij.

Indijska vlada proti delavnosti katoliških misionarjev

NOVI DELHI, 21. — Indijski notranji minister Kailas Nath Katju je v spodnji zbornici izjavil da je vlada podvzela ukrepe, da prepreči delavnost nekaterih tujih misijonarjev v pokrajini Madya Pradesh v osrednji Indiji. Vlada je izvedela za vest, da hočejo misijonarji spreobračati nekatoliško prebivalstvo. To delo opravlja pet ali šest ameriških misijonarjev. Indijska vlada je že izrazila mnenje, da je «nezaželeno», da bi tuji misijonarji še nadalje skušali Indijce navajati h krščanstvu.

Delegacija iz Zminca pri Kranju je obiskala predsednika republike Tita in mu izročila diplomo častnega občana.

IZ SODNIH DVORAN

Trčenje avtomobilov povzročilo smrtno nesrečo

Krivec dobil samo 7 mesecev pogojnega zapora

Pred goriškim kazenskim sodiščem, kateremu je predsedoval dr. Suich, je bilo v torek več procesov, med katerimi ni manjkal tudi proces o prometni nesreči lanskega leta. Z njo v zvezi se je moral na sodišču zagovarjati 60-letni Giovanni Paussa iz Fiumicella, ki je junija meseca leta 1950 nenamerno povzročil smrt Enrica Lombarda iz Tržiča in hude telesne poškodbe Silviju Luzzattu tudi iz Tržiča.

Nesreča se je pripetila 13. junija na glavni cesti Pieris-Cervignano. Z leve strani oziroma z občinske ceste se je v topolinu UD 16247 pripeljal skupno s pokojnim Lombardijem obtoženi Paussa Giovanni. Pri prehodu čez glavno cesto je sicer dal znamenje, toda bil je precej lahkomiseln. Čeprav je v daljavi pičlih 300 metrov zagledal «Aprilio» TS 4390, katero je vozil Silvio Luzzatti, je vendar mislil, da jo bo utegnil prehiteti in zavoziti zopet na občinsko cesto. Toda zmotil se je v svojih računih, in sredi glavne ceste sta avtomobila močno trčila. Posledice nesreče so bile grozne: izgubil je življenje Enrico Lombardo, Luzzatto pa se je moral zdraviti 40 dni. Tudi avtomobila sta bila precej poškodovana.

Na zatožni klopi je obtoženi Paussa vneto trdil, da je dal znamenje pred križiščem in ni zato krivica na njegovi strani. Toda goriško kazensko sodišče ga je spoznalo za krivega nenamernega umora in ga vsled njegovega dosedanjega obnašanja (ni bil še nikdar kaznovan) obsodilo na pogojno kazen 7 mesecev zapora in plačila vseh sodnih stroškov.

SPORTNI DNEVNIK

KOŠARKA

TRIESTINA PRED IZPADOM IZ PRVE ITALIJANSKE LIGE

Sumljivo čudna zmaga Napolija v Gradiški, kjer bo 1. in 2. maja mednarodni košarkarski turnir z udeležbo domače ekipe in Goriziane ter avstrijskega prvaka in AsK iz Ljubljane

Nedeljska tekma med košarkarskima ekipama Triestine in Goriziane se je končala, kot se je pričakovalo, z zmago Tržačanov. Vendar Goričani niso pričakovali tako visokega poraza; v njihovem moštvu je namreč manjkala številka «1» Zorzi, ki se je pretekli teden ponesrečil. Tekmo so ves čas vodili Tržačani pod skrbno režijo Damianija in Mascionija. Pri Goričanih pa se je izkazala skupina «mladih». Kronike tekme nima pomena niti pisati, saj se je vse vršilo v znamenju tržaškega prevladovanja.

Bolj zanimiv je pregled celotnega prvenstvenega tekmovanja, saj se bo prihodnjo nedeljo zaključilo. Borba za obstoj je še vedno odprta. Druga žrtev še vedno ni določena: Napoli ali Triestina? Ker se je Goriziana že preteklo nedeljo za gotovo rešila, se je upravičeno pričakovalo, da bo tekma za Tržačane lahka, kar je tudi v resnici bila. Pričakovalo se je tudi, da bo direktni nasprotnik Tržačanov, t. j. Napoli izgubil v Gradiški proti Itali, saj je Itala eno izmed najboljših italijanskih moštev in letos je bila na svojem igrišču še nepremagana. V Gradiški pa se je v nedeljo zgodil čudež ali kaj podobnega; Napoli je zmagal z razliko šestih točk! Nekam čudno zveni, da je Napoli premagal Italo in to prav v Gradiški; še bolj čudno pa je to, da so Napolitanci prišli na igrišče samo v šestih in še brez obeh Američanov, ki sta stebra moštva, kot smo videli v Gorici prejšnjo nedeljo. Čudno ali ne čudno, Napoli ima eno točko manj kot Triestina; direktna tekma pa bo prihodnjo nedeljo v Neaplju. Po vsej verjetnosti bodo domačini izšli kot zmagovalci, in ostali v prvi ligi, Tržačani pa bodo morali prestopiti v drugi razred.

V Gorici pa bo v nedeljo zadnja tekma prvenstva; gost bo Gira iz Bologne, ki je sedaj na tretjem mestu v lestvici. Goriziana je preteklo nedeljo nastopila v sledeči postavi: Rosa (13), Kocijančič, Tommasini (2), Bensa, Giorgi (6), Collini, Korsič (3), Punteri II (4), Punteri I (2).

V petek 1. in v soboto 2. maja pa bo v Gradiški mednarodni košarkarski turnir, na katerem bodo sodelovali Itala in Goriziana, ter avstrijski prvak in moštvo Akademskega športnega kluba iz Ljubljane.

LESTVICA :

Borletti	20	19	1	0	1226	868	39
Virtus	21	14	0	7	1105	986	28
Gira	21	13	1	7	1139	1045	27
Itala	20	11	1	8	946	923	23
Varese	21	11	1	9	1090	994	23
Reyer	21	11	0	10	974	1009	22
Roma	21	10	1	10	1101	1014	21
Benelli	21	8	2	11	920	1000	18
Gorizia	21	8	1	12	878	988	17
Trieste	21	5	3	13	987	1082	13
Napoli	21	6	0	15	1075	1215	12
Gallar.	21	3	1	17	758	1075	7

COMO, 21. — Italijanska nogometna A-reprezentanca, ki bo nastopila prihodnjo nedeljo v Pragi, se je zbrala v Comu. B-reprezentanca pa se je sešla v Rimu, odkoder bo v četrtek odletela v Atene.

Coppi v odlični formi

MODENA, 21. — Na današnjem kolesarskem kriteriju je Fausto Coppi dokazal, da je v odlični formi. Prepričljivo je zmagal v dveh glavnih dirkah, v dirki posameznikov za «Pravo veliko nagrado Modene» in v dirki moštev na kronometer. Napet dvoboj je bil zlasti v dirki posameznikov med Coppijem in Van Steenbergenom. Coppi je zmagal za debelino gume. Pač pa si je osvojil prvo mesto Van Steenbergen v hitrostni dirki profesionistov.

Rezultati: Dirka posameznikov: 1. Coppi, 2. Van Steenbergen, 3. Petrucci, 4. Piazza in Pedroni.

Dirka na izpadanje: 1. Ghidini, 2. Dordoni, 3. Padovan.

Hitrostna dirka profesionistov: 1. Van Steenbergen, 2. Casola, 3. Conte.

Dirka moštev na kronometer: 1. Coppi, Piazza, Maggini, Magni, 2. Van Steenbergen, Bartali, Petrucci, Minardi, 3. Corrieri, Fornara, Pezzi Padovan, 4. Martini, Gandini, Barozzi, Carrea.

BOLOGNA, 21. — Kolesarska dirka po Emiliji — 37. po vrsti — bo 1. maja. Bartali, ki je lani na tej dirki zmagal, je že poslal svojo prijavo; poleg njega bodo nastopili še ostali iz njegovega moštva: Corrieri, Biagioni, Bresci, Rivola in Bini.

LONDON, 21. — Angleška amaterska nogometna reprezentanca bo nastopila 3. maja v Boulognu proti ustrezni francoski ekipi.

KONČNI REZULTATI TEKMOVANJA ZA SVETOVNO PRVENSTVO V ROKOBORBI

Za Rusi najboljši Švedi

S tekmovanja za svetovno prvenstvo v rokoborbi: Italijan Pirazzoli je upognil Francoza Biella.

Tekmovanje za svetovno prvenstvo v rokoborbi grško-rimskega stila se je končalo tako, da so si osvojili prva mesta v posameznih kategorijah naslednji rokoborci:

Mušja kategorija: 1. Gurevič (ZSSR), 2. Bilek (Turčija), 3. Mewis (Belgija), 4. Parvulescu (Romunija), 5. Weber (Nemčija), 6. Kenez (Madžarska).

Bantam: 1. Terjan (ZSSR), 2. Hodosu (Madžarska), 3. Cocco (Italija), 4. Rautala (Finska), 5. Demirsuren (Turčija), 6. Person (Švedska).

Peresna: Anderberg (Švedska), 2. Trippa (Italija), 3. Naassan (Libanon) 4. Heller (Avstrija), 5. Poukine (ZSSR), 6. Popescu (Romunija).

Lahka: 1. Freij (Švedska), 2. Lehtonen (Finska), 3. Safine (ZSSR), 4. Juce (Turčija), 5. Hoiroup (Danska), 6. Cuc (Romunija).

Welter: 1. Satvorjan (ZSSR), 2. Szilasi (Madžarska), 3. Benedetti (Italija), 4. Belusica (Romunija), 5. Buke (Turčija), 6. Berlin (Švedska).

Srednja: 1. Kartozia (ZSSR), 2. Gromberg (Švedska), 3. Rantala (Finska), 4. Ismet (Turčija), 5. Nemeti (Madžarska), 6. Steer (Nemčija).

Srednjetežka: 1. Englas (ZSSR), 2 Grondal (Švedska), 3. Rusterholz (Švica), 4. Kovacs (Madžarska), 5. Melgers (Holandska), 6. Tafraci (Turčija).

Težka: 1. Antonsson (Švedska), 2. Kotkas (ZSSR), 3. Fantoni (Italija), 4. Kangasmeni (Finska), 5. z enako oceno Georguls (Grčija) in Bastimur (Turčija).

Po državah je lestvica naslednja: 1. ZSSR 41 točk, 2. Švedska 24,5 t., 3. Finska 20 t., 4. Italija 17 t., 5. Turčija 16 t., 6. Madžarska 15 t.

ŠAH

Mladinski dvoboj Avstrija - Jugoslavija

Na predlog avstrijske šahovske zveze bo dvoboj mladinskih reprezentanc Jugoslavije in Avstrije na desetih deskah 1. in 2. maja v Gradcu. V jugoslovanskem moštvu bodo igrali: Fuderer, Matanović, Ivkov, Djuraševič, Bertok, Nikolac, Bogdanovič, Krivec, Segi, Djurič, Rezerva je Grosek. Če od imenovanih članov reprezentance še kdo ne bo mogel nastopiti, ga bo zamenjal Zavila ali Nikolič.

BOSTON, 21. — Japonec Keizo Yamada je včeraj zmagal v maratonskem teku s časom 2.18'51". Slede Veiko Karvonen, Gosta Leanderson, Noshida itd.

Ženska rokometna reprezentanca Jugoslavije bo igrala 23. maja v Gradcu z reprezentanco Avstrije. Za to tekmo se bodo igralke državne reprezentance pripravljale v Ljubljani od 15. do 17. maja.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROCNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Trg revolucije 19 tel. 20-009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 606 - T - 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst.